

obtinetur nisi in ea dicatur confirmari antea confectum. Quando autem institutio & facultas eandem continent diem praesumitur facultas antecessisse, nisi contrarium probetur.

2 Confirmatio, quae in forma communi, & quae in forma speciali & ex certa scientia, & quid utraque requirat, ut valida sit, nec surreptitia censetur.

3 Confirmatio in forma communi, actum inualido vires non adhibet, sed solum corroborat validum. Confirmatio vero in forma speciali, actum alioquin inualidum reddit validum, nisi surreptitia sit obtemperata.

4 Maioratus indigens regia facultate ut sit validus, si sine ea inualide sit institutus, ut validus reddatur, non sufficit confirmatio in forma communi, sed requiritur in forma speciali in forma autem speciali confirmatur, quando dicitur confirmari antea institutum.

5 Si in ipso instrumento institutionis maioratus inualide instituitur sine regia facultate, adderetur approbatio & confirmatio Regis, confirmatus censetur ex certa scientia, seu in forma speciali, & quibus alijs modis idem fieret.

6 Maioratus si institutus fuit facultate Regis surreptitia, aut sine Regia facultate necessaria, vel confirmatus fuit a Rege inualide, & cum eis ritibus praesumptis bona fide a successoribus fuit professus decem annis inter praesentes, & viginti inter absentes, titulo praescriptionis est comparatum dominium illius. In foro tamen exteriori forte non praesumeretur bona fides.

Dicendum est deinde de aliquibus solennitatibus requisitis, ut maioratus validi instituantur ac creentur. Et primo de facultate Regis, & de confirmatione, quae sine Regia facultate necessaria, instituti in principio sunt.

Ex dictis disp. 576. & 579. satis constat, quando maioratus valide instituitur, necessaria sit Regia facultas, quando non item. Praeterea disp. 578. conf. 3. 4. & 5. explanatum est, quando, ex nostra sententia, possit Rex eam facultatem concedere, & quando concedere eam non possit. Et disp. 582. est examinatum, num vile, aut inutile sit maioratus, qui absque Regia facultate valide possunt institui, ex Regia in summi facultate.

Quod ad rem praesentem attinet l. 42. Taur. quae est l. 3. tit. 7. lib. 5. nouae collectae sic est sancitum. Ordenamos y mandamos, que la licencia del Rey para fazer mayorazgo, proceda a el fazer mayorazgo, de manera, que aunque el Rey de licencia para fazer mayorazgo, por virtud de la tal licencia no se confirme el mayorazgo, que de antes estuviere hecho. Salvo si en la tal licencia expresamente dixesse, que aprobara el mayorazgo que estaua hecho. Hinc vides, quando maioratus institutio indiget facultate Regis, ut sit valida, non satis esse subiecti ex interuallo eam facultatem, sed necesse esse antecedere, aut certe simul, dum maioratus instituitur, concedi & haberi eam facultatem, alioquin inualida erit talis institutio. Obseruat autem bene Molina l. 2. de primogen. c. 7. a nu. 1. cum plerisque alijs, quos citat, quando aliquid ita requiritur, ut sit validus aliquis actus, esse de substantia, formae & praescripta seruanda in eo actu, ut sit validus. Idem obseruat optime Anto. Gom. ad l. 42. Taur. nu. 3. & Molina. c. 7. citato, nu. 5. si facultas Regis, & maioratus institutio, confectae reperiantur eade die, praesumpti antecessisse facultatem Regis, nisi contrarium probetur, quia quando constat, duos actus eode die esse celebratos, & vnus est necessarius ac praerequisitus, ut alter sit validus, praesumitur antecessisse praerequisitum, ut cum plerisque alijs, quos citat, affirmant. Consentunt, quae tradit Ludouicus Gom. de non iudicando iuxta formam supplicae. q. 15.

A Ut verò intelligatur, qualis confirmatio institutio nis maioratus requiratur, ut ea institutio valida reddatur, quae, cum indigeret principis facultate, ut effectus valida, facta tamen fuit sine facultate, obseruandum est. Duplicem distingui confirmationem. Vna, quae appellatur in forma communi, quando scilicet, non praecedente informatione in particulari de actu, qui confirmatur, & de circumstantijs necessario exprimendis illius, adhibetur confirmatio illius a supremo principe, aut ab alio, ad quem spectat confirmatio. Altera, quae appellatur in forma speciali, atque ex certa scientia, quando scilicet praecessit informatio in particulari de actu, & de circumstantijs illius necessario exprimendis, aut id totum insertum est instrumentum confirmationis. Esto autem intendatur confirmari aliquid in hac posteriori forma, si tamē superfluum fuit in informatione aliquid necessario exprimendum ad factum attinens, quia videlicet, si exprimeretur, vel actus non confirmaretur, vel difficultus, attentis circumstantijs concurrentibus, confirmaretur, tunc confirmatio est surreptitia ac nulla, ut constat. cap. 1. cap. qui ad nostram. c. porrecta. de confirmat. vtil. vel inutili, & ex alijs iuribus, idque siue id constat ex supradicta, aut factio inserto in confirmatione, siue aliunde. Panor. cap. 1. num. 6. & filius. c. examinata. num. 1. & 6. de confirmat. vtil. vel inutili. recte ait, si confirmatio fiat in forma communi, & apponantur verba, confirmamus tibi possessionem, quas iuste & pacifice possides, vel confirmamus compositionem, sicut prouide facta fuit, vel familia alia verba apponantur, tunc verba illa efficiere sensum conditionalem, videlicet, si iuste & pacifice possides, si prouide facta fuit, ut constat ex eodem. c. examinata, & ex c. quia diuersitatem, de concess. praeb. Si verò confirmatio fiat in forma particulari, efficiere sensum causalem, nepe, quia iuste & pacifice possides, quia prouide facta est, ac prouide ea verba nihil magis infirmare confirmationem factam in forma speciali, quam si non essent appoita, ut constat ex cap. venerabilius. de confirmat. vtil. vel inutili. Addit. Panor. c. examinata citato. num. vltimo, esto in confirmatione, non sit insertus tenor actus, qui confirmatur, si tamen appoita sit clausula ex certa scientia (idem intelligitur, si appoita sit clausula de plenitudine potestatis, & maxime si vtraus clausula appoita, additum sit, suppletens omnem defectum) cense ri confirmationem factam in forma speciali. Consentunt, quae a nobis, cum plerisque alijs autoribus, quos citauimus, disp. 174. §. quamuis. dicta sunt. Si tamen constaret aliquid, ad factum attinens, fuisse superfluum, quod difficultiorem confirmationem redderet, esset nihilominus surreptitia: id tamen praesumendum non est, appoitis eius clausulis, quando constat. Si item, appoitis eius clausulis, restitucio adderetur, aut aliquid apponeretur, vnde constaret, principem non intendere, ut eadem clausula omnem effectum, quem sonant, habeant, tunc non omnem eum effectum habebunt, ut eadem disp. 174. §. non immerito, additum est. Haec verò non sic exacte explicat Molina. c. 7. citato nu. 9.

B Confirmatio in forma communi, & confirmatio in forma speciali. Quod si actus, qui in forma communi confirmatur, validus in se, lecta ea confirmatione, non erat, ex confirmatione non reddatur validus, vnde eiusmodi confirmatio in forma communi, actum inualido vires non tribuit, sed solum actum validum tribuit vires, inualide roborat confirmatam, ut constat ex c. vlt. de confirmat. vtil. vel inutili. & ex c. quia aduertentem, de concess. praeb. & cum Hostiensii, & communi doctorum sententia, affirmant Molina vbi supra. nu. 7. Confirmatio autem in forma speciali actum, alioquin in se inualidum, validum

C Confirmatio in forma communi, & confirmatio in forma speciali. Quod si actus, qui in forma communi confirmatur, validus in se, lecta ea confirmatione, non erat, ex confirmatione non reddatur validus, vnde eiusmodi confirmatio in forma communi, actum inualido vires non tribuit, sed solum actum validum tribuit vires, inualide roborat confirmatam, ut constat ex c. vlt. de confirmat. vtil. vel inutili. & ex c. quia aduertentem, de concess. praeb. & cum Hostiensii, & communi doctorum sententia, affirmant Molina vbi supra. nu. 7. Confirmatio autem in forma speciali actum, alioquin in se inualidum, validum

Dicendum est deinde de aliquibus solennitatibus requisitis, ut maioratus validi instituantur ac creentur. Et primo de facultate Regis, & de confirmatione, quae sine Regia facultate necessaria, instituti in principio sunt. Ex dictis disp. 576. & 579. satis constat, quando maioratus valide instituitur, necessaria sit Regia facultas, quando non item. Praeterea disp. 578. conf. 3. 4. & 5. explanatum est, quando, ex nostra sententia, possit Rex eam facultatem concedere, & quando concedere eam non possit. Et disp. 582. est examinatum, num vile, aut inutile sit maioratus, qui absque Regia facultate valide possunt institui, ex Regia in summi facultate. Quod ad rem praesentem attinet l. 42. Taur. quae est l. 3. tit. 7. lib. 5. nouae collectae sic est sancitum. Ordenamos y mandamos, que la licencia del Rey para fazer mayorazgo, proceda a el fazer mayorazgo, de manera, que aunque el Rey de licencia para fazer mayorazgo, por virtud de la tal licencia no se confirme el mayorazgo, que de antes estuviere hecho. Salvo si en la tal licencia expresamente dixesse, que aprobara el mayorazgo que estaua hecho. Hinc vides, quando maioratus institutio indiget facultate Regis, ut sit valida, non satis esse subiecti ex interuallo eam facultatem, sed necesse esse antecedere, aut certe simul, dum maioratus instituitur, concedi & haberi eam facultatem, alioquin inualida erit talis institutio. Obseruat autem bene Molina l. 2. de primogen. c. 7. a nu. 1. cum plerisque alijs, quos citat, quando aliquid ita requiritur, ut sit validus aliquis actus, esse de substantia, formae & praescripta seruanda in eo actu, ut sit validus. Idem obseruat optime Anto. Gom. ad l. 42. Taur. nu. 3. & Molina. c. 7. citato, nu. 5. si facultas Regis, & maioratus institutio, confectae reperiantur eade die, praesumpti antecessisse facultatem Regis, nisi contrarium probetur, quia quando constat, duos actus eode die esse celebratos, & vnus est necessarius ac praerequisitus, ut alter sit validus, praesumitur antecessisse praerequisitum, ut cum plerisque alijs, quos citat, affirmant. Consentunt, quae tradit Ludouicus Gom. de non iudicando iuxta formam supplicae. q. 15.

E Confirmatio in forma communi, & confirmatio in forma speciali. Quod si actus, qui in forma communi confirmatur, validus in se, lecta ea confirmatione, non erat, ex confirmatione non reddatur validus, vnde eiusmodi confirmatio in forma communi, actum inualido vires non tribuit, sed solum actum validum tribuit vires, inualide roborat confirmatam, ut constat ex c. vlt. de confirmat. vtil. vel inutili. & ex c. quia aduertentem, de concess. praeb. & cum Hostiensii, & communi doctorum sententia, affirmant Molina vbi supra. nu. 7. Confirmatio autem in forma speciali actum, alioquin in se inualidum, validum

Verum princeps institutionem maioratus inualidam, quod ex Regis facultate non fuerit facta, confirmare possit ac validam reddere, post mortem institutoris.

SVMMARIVM.

1 Princeps in nullo euentu institutionem inualidam maioratus, quod de Regis facultate facta non sit, potest confirmare post mortem institutoris, ac validam reddere, nisi id omnino postularet bonum commune, & ita, compensatione vis, in quorum prauidendum, id cederet, aut nisi illis omnibus libere consentientibus.

2 Idem autem verum habet, etiam si institutor peteret, ut princeps post suam mortem eam institutionem confirmaret.

3 Confirmatio maioratus inualide instituti sine facultate Regis, si institutor mandauit, illam non sit, incidit in amentiam antequam peteret, & postea petatur, ut eius mandatis, est nulla: quoniam mandatum, re inuigra, expirat amentia mandantis. Si autem, ritè aliunde petatur, ac obtineatur, ex principe ante mortem institutoris, valida est.

4 Maioratus institutio etiam si inualida sit sine Regis facultate ob solas substitutiones, si confirmatio illius obtineatur post mortem institutoris, inualida est.

Decisio huius questionis pendet ex dictis disp. 174. ea verò de causa paucis eam comprehendens, remittens lectorem ad ea, quae ibidem copiosius ex suis principijs deductae ac comprobata sunt.

Gregor. Lopez. l. 3. tit. 9. par. 6. verb. No valdram, colum. vltim. verific. sed an si quis, partem amplectitur affirmantem. Citat verò ad id Angelum in additionibus ad Bart. l. penult. C. de praepos. facr. eccl. bic. lib. 12. vbi cum textum ad id notat, quod princeps concedere possit privilegium persone iam defunctae, validum iuris fictione reddendo testamentum illius post eius mortem, statuendo liberum eundem qui feruus erat.

Id praeterea confirmat ex c. quia Ioannes. 12. que stio. 7. vbi testamentum a quodam Archiepiscopo factum absque Romani Pontificis facultate, Romanus Pontifex post mortem Archiepiscopi illius confirmat, ex quibus videtur colligi, validam similitere reddi posse, confirmationem principis post mortem eius, qui maioratum instituit, eam institutione, quae fuerat ex eo nulla, quod absque facultate principis fuerit effecta.

In eadem sententia est Menchaca de success. creat. lib. 3. §. 26. nu. 89. modo ea confirmatio fiat, inserta maioratus institutione.

Contrarium tamen proculdubio est dicendum, in principe videlicet non esse potestatem ad id efficiendum, nisi iudicaret ita omnino expedire bono communi, quod raro, aut nunquam, euenit. Et nisi tunc compensaretur ascendentibus, aut descendentibus, institutoris eius maioratus, quod sua intererat, institutionem perferre nullam, ipsosque succedere in eis bonis minime vincularis. Loquitur autem quando institutio absque regia facultate idcirco est nulla, quod contingat legitimas descendendum, aut ascendendum.

Tres euentus distinguit, ac disput. Molina lib. 2. de primogen. c. 7. a num. 14. Primus, quando princeps post

validum reddit: quoniam ad id à principe, aut ab alio habente ad id potestatem adhibetur. Ita colligitur aperte ex cap. 1. & cap. veniens, iuncta glossa ibi verb. confirmatum, de transact. & ex c. venerabilis de confirmat. vtil. vel inu. & affirmat communis doctorum sententia, quam Molina vbi supra nu. 8. refert, ac sequitur. Excepit, nisi surreptitia sit adepta: tunc enim, ex surreptione, inualida talis confirmatio redditur, ut dictum est.

4 Hinc iam facile intelliges, cum ea institutio maioratus, quae, ut ualida sit, Regis indiget facultate, si sine ea fiat, sit prorsus inualida, etià si, postquam facta fuerit, accedat Regis facultas, vt l. 42. Tauri est dispositum, vtique, vt valida reddatur Regis confirmatione, necesse est, vt confirmatio fiat in forma speciali, neque satis est, si fiat in forma communi, petendo confirmationem maioratus iam antea instituti, eamque obtinendo, non exprimendo quousque Regis facultate indiget. Ita Molina vbi supra nu. 6. Quado ergo, post maioratum institutum, talis facultas ad eum institutum obtineatur, quae, si obtemperata fuisset ante eum institutum, validum illum redderet, tunc, si in ea facultate expressè adhibeatur approbatio, aut confirmatio maioratus illius sine ea facultate instituti, valida vtique erit ea confirmatio. Atque hoc est, quod significat verba illa. l. 42. Tauri. Saluo si in la tal licencia expresamente se dixisse, que aprobara el mayorazgo que estaua hecho.

5 Illud obseruatur, si in ipsa institutione maioratus, facta inualide sine Regis facultate, adderetur approbatio, seu confirmatio eiusdem maioratus, absque alia facultate, vtique, tunc, eum confirmatio illa esset ex certa scientia, valida redderet praecedens maioratus institutio. Idem esset, si constaret aliunde, de tradita plena noticia, de ipsa institutione antecedere, & de circumstantijs omnibus necessario exprimendis, confirmationem fuisse obtentam. Idem quoque esset, si confirmatio contineret tales clausulas, ex quibus constaret, mentem principis confirmantis esse, approbare eam institutionem cum omnibus circumstantijs in ea contentis. Cum enim potestas, ad id omne firmandum, esset in principe, vtique, si eius clausulis confirmationis constaret, intendisse confirmare eam institutionem cum omnibus circumstantijs in ea contentis, redderetur ea praecedens maioratus institutio.

6 Idem Molina. capit. 7. citato, num. 11. & filius. capit. 6. num. 52. & duobus sequentibus, addit. Si facultas ad maioratum institutum fuit surreptitia, idque fatuit successores in maioratu, qui prouide cum bona fide eo titulo illum possederunt quadraginta annis, satis id esse ad illum praescribendum tanquam maioratum. Idem esse affirmat, si maioratus fuit institutus sine regia facultate, cum tamen ad institutionem necessaria fuisset Regis facultas, & obtemperata a Rege confirmatione in forma solum communi, successores bona fide cum eo titulo illum possederunt quadraginta annis, vt cum multis alijs, quos refert, a seuerat. Idem ergo dicerem, si sine ea confirmatione, sed cum sola institutione bona fide quadraginta annis illum possederint. Imò idem dicerem, si cum quouocumque praedictorum titulum bona fide decem annis inter praesentes, & viginti inter absentes, illum possederint, iuxta ea, quae disput. septuaginta quinta, dicta sunt, & dispositione praecedente retulimus. Fortasse tamen aliquando in his euentibus, bona fides non praesumetur in foro exteriori.

post mortem institutoris, ignorando tamen mortem eius, ac proinde ius descendendum, aut ascendendum esse quantum ad ea bona, saltem dependenter ab additione futura, confirmat maioratus institutionem. Atque in hoc euentu merito ait, confirmationem esse nullam: quoniam incognita fuit principi qualitas illa iuris illius iam eo modo delati ascendentibus, aut descendentibus, quae qualitas, ut minimum, difficultiorem multo redderet eam confirmationem, ac proinde nulla eo ipso, ac surreptitia est censenda.

Secundus, quando, cognita quidem morte illius, adhibitisque quibusdam clausulis, minime tamen examinatio iure aliorum, cui ea confirmatio praedictabat, neq; illi in particulari derogando, eam institutionem confirmauit. In quo euentu multis contentis, confirmationem esse nullam. Quia tamen ex his, quae in tercio euentu subiungimus, facile constabit, nullam esse confirmationem eo modo factam, non plura circa eam dico.

Tertius est, quando principi constat, mortuum esse institutorem, & propterea quod institutio fuerit nullius morte institutoris esse quaesitum ad ea bona ascendentibus, aut descendentibus, & quantum ac quale illud sit. Atque tunc queritur, utrum de plenitudine potestatis (excepto euentu illo, quod omnino ita expediat bono communi, & quod compensatio fiat, quid ius comparatur) licite ac valide possit princeps confirmare eam institutionem, ac praedictare iuri iam ita quaesito descendentibus, aut ascendentibus, ut autem disp. 174. in re alia simili dicebamus, conueniunt doctores, quos ibi citauimus, & ex parte citat Molina vbi supra. num. 28. si ad iustitiam hereditas, & comparata sit possessio, nec licite, nec valide possit id efficere princeps: quoniam non potest spoliare descendentes illos, aut ascendentes dominio eorum, semel iam rite comparato. Idem affirmant ferè omnes iidem auctores, quos disputatione citata retulimus, & quos sequitur Molina. num. 28. citato, quando hereditas erat iam adita, sed nodum erat comparata possessio: quoniam ex iuris ciuilibus dispositione, per solam additionem, sine possessione, fuit dominium earundem rerum comparatum, quo semel rite acquisito, non potest princeps iuste, aut valide spoliare eos descendentes, aut ascendentes. Quando autem hereditas illa erat quidem eis descendentibus, aut ascendentibus delata, sed nondum erat ab ipsis adita, Molina vbi supra, & alii, quos disputatione citata retulimus, contendunt, posse principem de plenitudine potestatis valide illos eo iure spoliare.

Addit tamen Molina in calce. num. 33. Hoc autem non credimus vnquam christianissimos Hispaniarum principes absque magna atque publica causa facturos: cum absque conscientiae discrimine, atque absque maxima filiorum, aliorumque descendendum, vel ascendendum, quibus iam hereditas delata est, iactura fieri non possit: sicque nunquam in Hispaniarum regnis id factum fuisse vidimus, aut ab aliis accepimus. Haec ille. Nos vero disp. 174. citata, satis perspicue, nisi fallimur, ostendimus, nec licite, nec valide posse confirmari talem maioratus institutionem; eaq; de causa non plura hac de re hoc loco dicimus. Illud admonerim, si quando aliqua eiusmodi institutio à principe in hoc Castellae Regno confirmaretur adhibitis quibuscunq; clausulis, confirmationibus, & derogationibus, mandandam non esse executioni à potestatibus publicis, eo quod aperte id sit in praedictum tertium, iuxta ea, quae sanctè ac prudenter. l. 1. 2. & 3. titu. 14. lib. 4. nouae collect. disposita sunt. Addit vbi supra Molina. num. 34. si ij omnes, quibus praedictum afferre possit ea confirmatio maioratus, illam perterent à principe, tunc principem valide ac licite posse eam adhibere: de qua

re nullum sanè potest esse dubium.

Ad primum vnde Greg. Lopez ad contrarium opinionem affirmandam dicebat, dicendum est. Ibi esse sermonem de seruo oblato principi, ut in eius cubiculo seruiat, quem vult eo ipso esse liberum: idque priuilegium extendit ad eiusmodi suos seruos iam mortuos, vt valeant eorum testamenta, ac si fuisent hominum liberorum; cum verò id in nullius terij sit praedictum, sed in suum solum, qui succedere debebat in eis bonis; sanè licite ac valide illud potest efficere: inde verò non sequitur, efficere id etià posse in eo, de quo disputauimus, quod esset in praedictum atque in iniuriam manifestam descendendum, aut ascendendum, qui ad ea bona, morte institutoris talis maioratus, ius comparant.

Ad secundum verò dicendum est, Summum Pontificem illi Archiepiscopo promississe, se confirmaturum id testamentum, vt ex eodem textu constat; quae promissio vim habuit confirmationis illius in vita eiusdem Archiepiscopi, facultatisq; ad illud valide ac firmiter conueniendum, antequàm ad ea bona, morte eius Archiepiscopi, alteri quaeretur: quare inde non sequitur, principem confirmare posse institutionem maioratus inualidam, postquam morte institutoris ius est comparatum ad ea bona descendentibus, aut ascendentibus eius institutoris.

Dubium est, utrum quando, qui inualidè maioratus, ob defectum regiae ad id facultatis, instituit, petiit à principe in ea institutione, vt eam confirmaret, possit princeps post mortem talis institutoris valide illam confirmare. Greg. Lopez. l. 32. tit. 9. part. 6. verbo vltimo. colum. 11. v. 1. quaro praeterea, & Menchaca de success. creat. lib. 3. §. 26. num. 105. & 160. affirmant res pondent, argumento eorum, quae dicta sunt disp. 173. §. penult. & disp. 147. §. illud etiam, nempe, si pater instituit filium suum, naturalè haeredem, petendo à principe, vt velit eum legitimare, atque adeo sub conditione, si princeps velit eum legitimare, tunc subsequuto principis consensu post mortem patris, qui (si pater sobolem legitimam non reliquit) facile obinebitur, effici talem filium legitimum, & succedere ex eo testamento patris, vt habetur, in authentico quibus. mod. efficiuntur filii. §. i. v. 2. is, & l. 6. titu. 1. part. 4. Eodem modo inquit Greg. Lopez. ibidem col. pen. v. 1. item nota, si quis inualidè, ob defectum eiusdem facultatis, instituit maiortatum, sub conditione tamen, si princeps velit eam institutionem confirmare, posse principem valide eam confirmare.

Contrarium verò dicendum est cum Molina. ca. 7. citato à nu. 36. idque ob ea, quae circa praecedentem quaestionem dicta sunt. Ratio autem diuersitatis inter eam legitimacionem post mortem patris in eo euentu, & confirmationem maioratus in his euentibus, de quibus disputamus, est. Quoniam, vt ex authentico citato constat, & disp. 147. explicatur est, princeps eam facultatem sibi reuerant ad legitimandum post mortem patris, si id paterna potestatem dicitur, vt eam, quod ad hoc, quod succederet filius illegitimus, aut non, sed hereditas deuolueretur ad heredes ab intestato mortuo eo patre, pendens fuit ex eo, quod ipse vellet annuere votis ac petitioni patris, aut non. In re autem proposita, agitur de praedictum descendendum, aut ascendendum, quod contingatur legitimè: ipsi ex iuris dispositione, atque iuxta id, quod postulat natura ipsa, debet in bonis, ex quibus institutus est talis maioratus. Praeterea, non solum ex iuris dispositione, & per episcopiam, princeps non libi reseruauit facultatem confirmandi post mortem institutoris inualidam institutionem maioratus, sine ipsius facultate factam, atque adeo non fecit dependens ab ipsius confirmacione, quod descendentes, aut ascendentes, in re proposita

Ad secundum. Ad primum. Ad secundum.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium. Ad quartum.

Ad primum.

Ad secundum.

2

2

111 nota

posita compararent, aut non compararent perfectum ius morte talis institutoris, sed etiam aperte lanciant, vt ea institutio esset nulla, nec redderetur valida sequenti confirmatione, quae ab ipso fieret, vt aperte constat. 42. Tauri: quare non est vtiobique eadem ratio, neque quod de legitimatione in eo euentu est factum post mortem patris, extendendum est ad confirmationem institutionis maioratus inualidam post mortem institutoris.

Vtrum autem, si is, qui maioratus, ob defectum facultatis principis ad eam institutionem illius requisitae, inualidè instituit, incidat in amentiam, valida sit confirmatio eius maioratus facta post furorem talis institutoris, sed ante mortem eiusdem. Greg. Lopez. vbi supra, col. 1. 2. v. 1. item nota, rectè ait, si is, qui ita maioratus instituit, mittat ad Regem, vt confirmet eam inualidam institutionem, atque, dum ita mittit, incidit in amentiam, re integra, antequàm res exequitioni mandaretur, confirmatione postea obtentam vt talis mandati, esse nullam; eo quod mandatum exiret morte, ad amentiam mandantis re integra, vt constat ex l. si quis alicui, ff. de acquirend. hered. & in calce disp. 152. est dictum. Non tamen arbitror Gregorium Lopez negaturum, confirmationem eius maioratus à quoque factam à Rege, non vt illius mandati institutoris, sed aliunde legitime petitam, validam esse; eum ipse, vt ex dictis constat, assenserat, tametsi falso, confirmationem illam valide fieri posse à principe, etiam post mortem institutoris. Molina tamen citato, cap. 7. num. 44. sententiam Greg. Lopez. refert, quasi omnino afferuerit, confirmationem eius maioratus nulla ratione validam esse, si obtineatur post futurum, & ante mortem talis institutoris. Ipse vero contrarium merito affirmat, quando princeps, sciens institutorem in furiam postea incidisse, cognitaque prius tota serie institutionis, eam confirmaret ad petitionem illius antequàm fuisset, vel ad petitionem vocati ad maioratus, vel certe ad petitionem curatoris talis furiosi, qui, vt contractus, & alia exercere potest nomine talis furiosi, saltem ex decreto iudicis: sic potest id petere, loquendo voluntatem legitimam furiosi et in parte dum sanæ erat mentis. Ratio potissima est, quoniam per furiam, interim dum institutor viuus, non compararunt descendentes, aut ascendentes, ius perfectum ad suas integras legitimas, & ad cetera bona eius maioratus inter ipsos diuidenda: eaque de causa princeps tunc dispensare poterat in ijs legibus, ex quibus, per mortem institutoris, ea bona deferuntur ad ipsos descendentes, aut ascendentes, ac proinde confirmare poterit maioratum illum rationabiliter institutum, ad cuius institutionem concedere potuit facultatem antequàm institutoris, si tunc ab illo pereretur. Neque quicquam huc sententiae resistatur, si quis alicui, ff. de acquir. possess. Nox quoque sanè Gregor. Lopez. quocumque rei ita acceptae retragari existimat.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

sufficiat eam subleui, eadem est de parte, quae similiter regia facultate indiget, vt sit valida, praesertim cum lex 42. Tauri vniuersim loquatur.

DISPV T. 599.

Quando ad maioratus institutionem necessaria est regia facultas, num satis sit, si ea sit concessa; an verò requiratur, vt literis sit expedita ante maioratus institutionem. E vtrum expiret, re integra, morte concedentis. Et quid de confirmatione maioratus quoad haec omnia.

SUMMARY.

1 Gratia statim ac est concessa per verbum, fiat, valida est in conscientia foro, esto litera non sine expedita: & quamuis expeditio literarum requiratur, vt fide de ea faciat in foro exteriori, si tamen sine expedita, etiam tempore sequentis Summi Pontificis, valet gratia à tempore quo facta.

2 Iudici si iuri dictum concedatur, non prius valet iudicium quam litera confirmetur, ac intimentur, indiciumq; antea captum, est nullum.

3 Maioratus si vt valide instituitur, necessaria est facultas regis, necessarium est in hoc regno, vt praecedat confessio literarum eius facultatis, neque sufficit supplicam expeditam esse per verbum, fiat.

4 Gratia licet sit ad aliquid faciendum, valida est modo explicato ante literarum confessionem, modo non sit talis, quae iuxta stylium Cancellariae non sit expedienda, aut sit limitanda.

5 Maioratus instituendi facultas concessa à principe, non expirat morte principis, qui illam concessit, esto maioratus nodum vt eius facultatis esset institutus; modo tamen litera ea de re essent concessa, ac subscripta ab eo principe.

6 Gratia concessa, etiam si sit ad aliquid iuxta eam faciendum, expirat morte concedentis, esto nullus ea gratia sit vsus, nec litera essent concessa, successoresq; debet ea de re literas conficere, suo tamen nomine. Expirat tamen, quando gratia est concessa per minus viros, dependenter à subscriptione principis, & litera non fuerant concessa à tempore mortis eius principis.

7 Maioratus sine regia facultate inualidè institutus, esto confirmetur, si tamen litera eius confirmationis non sint integrè concessa à tempore mortis eius Regis, expirat ea confirmatio, inualidatq; est talis maioratus institutio.

8 Maioratus inualidè institutus, si confirmetur uiuente institutore, nec tamen litera eius confirmationis expedita sint uiuente institutore, expediti non possunt, inualidatq; est institutio.

9 Maioratus institutio facta quidem ab eo, qui habebat regiam facultatem ad eum ita instituendum, ignorante tamen se habere eam facultatem, inualida est. Habens autem facultatem, esto non exprimat se ex illa maioratum instituturè, censetur ex ea illum instituturè.

10 Maioratus instituendi qui facultatem à Rege habet, esto ea non utatur decennio à pacto concessionis, potest illius eum instituturè.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Ad primum. Ad secundum. Ad tertium.

Quod ad primum attinet, sciendum est, controuersiam esse, num; vt gratia concessa valeat, satis sit eam concessam esse à principe per verbum, fiat, an insuper sit necesse, vt de ea sint vtiuersim litera concessa, & omnino

Argumentum.

nino expeditur. Er quod necessarium etiam sit hoc fecerim, tuaderet. Quoniam, ut Ludovicus Gom. in praetatione regulae de non iudicando, iuxta formam supplicae, refert Adrianus sextus in proemio eiusdem regulae, adiecit haec verba, Cum ante consecrationem litterarum gratia apostolica sit informis. Unde domini idem Ludovicus Gom. ubi supra, quaest. 1. & Molina, lib. 2. de primog. cap. 7. num. 53. affirmant Aegidius Bellamera, & alij, quos referunt, per expeditionem litterarum datur forma, & perfectio gratiae, quae ante eam dicitur informis, & imperfecta, atque idem probat regula Cancellariae citata: qua ratione dixit idem Aegidius, consil. 34. gratiam habere tacitam conditionem, si litterae expediantur: ideo enim, inquit, Summus Pontifex habet tot officiales in Cancellaria ad expeditionem litterarum, ut litterae ab eis ante expeditionem rejici possint, earumque expeditio possit recusari, & vt apponitur clausula, iuxta stylum curiae explanantes, ac refringentes concessionem supplicae: quo fit, vt ante earum expeditionem nihil sit perfectum, & consummatum, vt Felyn. in rubr. de cost. & alibi affirmat. Id quod valide confirmatur ex reg. 53. Cancellaria, quae habet dispensationes non suffragari, nisi litteris expeditis.

Contrarium affirmat communis doctorum sententia, quam referunt, ac sequuntur idem Ludovicus Gom. quaest. 1. citata, §. penult. & vlt. & quaest. 15. Stapulaeus de liter. gratia, c. quibus modis expirent litterae ad beneficia, fol. 203. num. 8. Gigas, de pens. quaest. 34. nu. 1. & 7. & quaest. 40. num. 2. Ant. Gom. l. 41. Tauri, num. 1. & refert, atque ex parte sequitur Molina, ubi sup. num. 55. Nempe gratiam, statim, ac concessa est per verbum, fiat, validam in se esse, & perfectam quoad substantiam, atque adeo in foro conscientiae: ad probationem autem, atque vt ex illa agi possit in iudicio, indigere expeditione litterarum. Quod confirmatur, quoniam gratia donatio quaedam est: donatio autem statim, ac facta est, est in se valida, esto instrumentum donationis nondum sit confectum. Idem probant cap. institutionis, 25. q. 2. & Clement. dudum, §. nos enim, de sepul. quibus in locis habetur, gratias, & privilegia, solo verbo facta, valida esse. Eandem sententiam aperte definit decisio Rotae 882. in antiquis.

Ad argum.

Ad ea vero, quae in contrarium adducta sunt, dicendum est, illa intelligenda esse de forma, & perfectione postea regulis Cancellariae inducta, vt gratia probari possit, atque vt ex illa agi possit in iudicio. Atque hoc est, quod sonat, & intendit regula Cancellariae 53. relata: non enim dicit, dispensationes esse inuales litteris non expeditis, sed non suffragari, id est, nihil adiuuare in exteriori foro, & iudicio: eo tamen ipso, quod litterae expeditur, suffragantur ad puncto gratiae concessae, & non solum ad puncto expeditionis litterarum, etiam si, mortuo Summo Pontifice, qui eam concessit, litterae expediantur nomine sequentis Pontificis in forma, Quia rationi congruit, &c. sed fit ad puncto gratiae concessae.

Regula vero de non iudicando iuxta formam supplicae, solum loquitur de litteris iurisdictionem concedentibus iudicibus, qui eis deputantur, atque ad eos ea regula dirigitur, & respicit initium iudicii: vnde, si inchoatur iudicium, concessa supplicae, & ante litteras expeditas, & intimatas, est omnino nullum, nec reuadatur ex eo, quod in progressu eiusdem iudicii litterae expediantur, & praesententur: quod non est extendendum ad alia, vt Gom. ubi supra, quaest. 6. & cum eo Molina, cap. 7. citato, in calce, num. 56. recte obseruat.

Iuxta haec, ad primam partem questionis propositae dicendum videbatur, satis esse, si facultas Regis

A ad maiorum in futurum, qui sine ea valide institueretur, antecederet maiorum institutionem; modo tamen postea litterae de ea facultate expedirentur. Molina tamen, ubi sup. nu. 57. doctrinam haec tenens traditam, cum Bal. l. falsus, nu. 21. C. de forr. & alij, quos citat, sic intelligendam, ac limitandam putat. Quod quando gratia nihil amplius, quam Regis concessionem requirit, vt si ea remittat obligationem aliquam, aut aliquid iam factum confirmet, vel aliam similem gratiam efficiat, quae non sit privilegium, aut gratia ad aliquid vltierius faciendum, quod illicitum, aut inualide fieret sine ea gratia, tunc vera sunt, quae dicta sunt, nempe gratiam validam, ac perfectam in se esse statim, atque esse concessam, tamen, vt probetur, indigeat litterarum expeditione. Quando vero gratia conceditur ad aliquid faciendum, quod sine ea gratia non liceret, aut inualide fieret, tunc, vt illud licet, valide vt ex ea gratia fiat, non satis esse, si gratia sit concessa, sed opus etiam esse, vt ante verbum illius ad eum actum, sit omnino perfecta, litterae omnino expeditae, alioquin actum, vt eius gratiae executioni mandatum, esse nullum. Quare, quia facultas ad maiorum institutionem, est gratia, vt id valide vltierius fiat, quod sine illa esset inualidum, non satis, inquit, est ad hoc, vt institutio maiorum valida sit, si antecesserit facultas ad id, & concessio per verbum, fiat, sed necesse vltierius est, vt litterae eius facultatis sint omnino expeditae ante institutionem talis maiorum. Hoc ipsum, quoad maiorum institutionem, ait, comprobatur ex eo, quod verbum, fiat, in his regij facultatibus, non ad principem, sed ab eius primarijs consiliarijs, qui de la camera dicuntur, profertur: quod non tantas vires habere debet, quantas habet idem verbum prolatum ad principem: Baldus autem, & alij, loquuntur, quando verbum, fiat, profertur ad principem. Id praeterea, in re proposita, ex eo corroboratur, quod aliquando eueniat, post factam eam concessionem ab eumodi regij consiliarijs, principem recitare eam subscribere, & instrumti effectum: nisi enim ad principem, concessis iam litteris, ea facultas subscribatur, vires non habet, vt constat, l. 10. tit. 4. lib. 5. nouae collect. His accedit, in ipsa regia facultate litteris expedita, praescribi formam maiorum instituenti, quae interdum variatur: notitia autem illius praecedere debet maiorum institutionem, neque id est validum, quod ignorata forma ad hoc ad id praescribenda, fuerit institutum. Hinc Molina, ubi supra, num. 60. ait, tradi posse legitimam rationem decidendi ad regulam Cancellariae de non iudicando iuxta formam supplicae: quod cum gratia, facta signatura supplicae, sit ad aliquid vltierius faciendum, non sufficiat, vt id executioni valide mandari possit, supplicam esse ita concessam ad principem, sed vltierius necesse sit, litteras esse expeditas. Atque inde vltierius reprehendit Glossatores antiqui eiusdem regulae, & Ludo. Gom. quaest. 1. citam eandem regulam, qui afferunt, regulam ea in parte exorbitantem esse a iure communi.

Certe, quamuis probem, quod docet, necessariam videlicet esse in hoc regno expeditionem litterarum facultatis regiae ad instituendum maiorum, antequam is maiorum instituat, propter peculiariam illam, quae cernitur in ea facultate, & quoniam simpliciter non est facultas principis, interim dum, concessis iam litteris, ab eo non subscribuntur; solidius tamen fundamentum videre vellem in alijs gratijs ad aliquid vltierius faciendum, quam eam esse opinionem Bal. ita conciliantem varia dicta. Constat enim, ante regulam Cancellariae, validam fuisse in se gratiam per verbum, fiat, concessam, etiam ad aliquid ex ea gratia efficiendum, vt habet decisio Rotae 882. in antiquis, & affirmat communis doctorum sententia: quare, cum regula, quae non loquitur

tur de re scriptis iurisdictionis ad iudicandum, non videantur efficere nullius auctoritate simpliciter, quoad exquiruntur, gratias ad alia concessas ante expeditionem litterarum, sed solum, vt ante eam expeditionem fidem faciant, nec suffragantur in foro exteriori; sane, quando gratia ad principem ipso esset iam concessa sola signatura supplicae, aut etiam solo uerbo (quod vocant, viua uocis oraculo) si non esset talis, quae, iuxta stylum Cancellariae, non esset expedienda, aut esset limitanda, valida in se esset, atque in foro conscientiae, quoad id, in quo non esset limitanda, idque quamuis esset gratia ad aliquid efficiendum, vt ad abolendum de aliquibus criminibus, ad legendos libros alioquin prohibitos, ad consequendas indulgentias aliqua recitando, vel ad aliquid aliud faciendum, & ad alia: id quod sonat aperte iura supra citata, & affirmat communis doctorum sententia. Imo, litteris postea expeditis, ex quibus constaret de tempore concessionis factae ad principem, valida iudicaretur in exteriori foro executioni mandata ex ea gratia post illam concessam etiam ante litteras expeditas.

Quod ad secundam partem in titulo huius disputationis propositam attinet, l. 43. Tauri, quae est, l. 2. tit. 7. lib. 5. nouae collect. sic habet. Las licencias que nos auemos dado, y diere nos de aqui adelante, o los Reyes que de pue de nos viuiere, para fazer mayrazgo, no expiren por la muerte del Rey, que las dio, aunque aquellos, a que se diere no ayran usado dellas en vida del Rey, que las coneedo. Ratio vero huius dispositionis est, quoniam ea facultas est privilegium & gratia: gratia autem, etiam re integra, non expirat morte concedentis, habetur cap. l. super de gratia, de offic. de leg. lib. 6.

Molina ubi supra, num. 61. & 62. sicut recte affirmat legem. 42. Tauri intelligendam esse, de facultate litteris expedita, neque satis esse facultatem ad supremis ministris de la camera, supplicae annuendo, esse concessam iuxta legem hanc. 43. merito intelligit, de facultate similitur litteris expedita: sola enim facultas, quae ab ipso principe nondum emanauit, principis ipsius subscriptione, seu fiat, expirat morte concedentis, illo alio modo imperfecte per suos ministros facta, nisi a successore, coeactis litteris, subscribatur, seu adhibeatur, fiat. Id vero, iuxta Baldi ac suam opinionem, paulo ante probatum, nu. 63. extendere conatur ad omnem gratiam concessam ad aliquid faciendum, quasi illa semper expirat morte concedentis, etiam si ab ipso principe concessa sit per verbum, fiat ipsiusmet principis, aut per signaturam supplicae, si tempore mortis ipsius non sint expeditae litterae. Com munem vero sententiam, stylo Curiae comprobatur, quae affirmat, gratiam per solum verbum, fiat, concessam, non expirare morte principis concedentis, sed principem successorem eam debere facere expedire, tamen si suo iam nomine proprio, facta mentione de praedecessore, qui eam concesserat, vnde emanauit forma illa expediendi: eiusmodi litteras Curiae Romanae, quae incipit. Rationi congruit, &c. Hanc, in quam, communem sententiam, stylo Curiae comprobatur, restringere conatur ad solas gratias, quas appellat perfectas, quae videlicet non sunt ad aliquid vltierius vt etiam eundem gatiarum efficiendum. Contrarium tamen est affirmandum, quando gratia est concessa, non per ministros dependente ad principis subscriptione, quales est facultas huius Regni ad instituendos maiorum, idque habet styli Curiae egoq; ipse vidi litteras a successore Summo Pontifice expeditas sub forma congruit, facta mentione de eadem ipsa gratia concessa prius a suo praedecessore, cum tamen gratia esset ad aliquid vltierius, vt eundem gratiae efficiendum.

Iuxta eandem suam ac Baldi sententiam, nu. 65.

ait, Si maioratus sine regia facultate inualide factus, confirmetur ad principem, iuxta dispositionem. l. 42. Tauri, tunc, cum ea confirmatio sit gratia perfecta, quae validam reddit antea eam institutionem inualidam, neque est ad aliquid vltierius vt eundem gratiae efficiendum, validam esse eam confirmationem ante expeditionem litterarum circa illam, neque ea gratiam expirare morte principis, qui concessit, litteris nondum expeditis. Contrarium sane existimo esse verum. Etenim in hoc Regno, sicut facultas ad maiorum instituendum, ita confirmatio antea instituta fit ad supremis ministris de la camera, dependente a regia subscriptione litteris coeactis, seu ad fiat ipsiusmet Regis, adhibito tunc primo, quando litteras subscribit: quare, cum nondum accessisset, fiat, Regis, in causa sit, tum, quod expeditio litterarum facultatis ad instituendum maiorum antecedere necessario debet institutionem ipsam, vt sit valida, quoniam si adesse, fiat, ante concessionem litterarum, necessaria ad id non esset litterarum confessio; tum etiam vt, litteris nondum concessis, gratia expirat morte principis, alius ministri, pro munere ipsius coeactis, tunc concessa, non vero cauta vtriusque effectus sit, quod sit facultas ad aliquid efficiendum mediante ipsa gratia, consequens profecto est, vt idem dicendum sit de confirmatione maiorum iam antea inualide instituti; cum sit prorsus eadem ratio. Confirmatur haec nostra sententia, quoniam lex. 42. Tauri loquitur de confirmatione maiorum in ea ipsa confessione facultatis ad eam instituendum, praenunquam confessione ipsius facultatis: sic enim habet; salvo in la licentia expressamente se dixesse, que approbata el mayrazgo que estana hecho: si ergo concessio facultatis est inualida, nondum litteris expedita, expirare morte concedentis, idque, non propter rationem, quam cum Baldo reddidit Molina, sed propter illam aliam lege diuersam, quam ipse etiam reddidit, consequens profecto est, vt idem, propter eandem rationem dicendum sit de confirmatione maiorum quae facultatem ad eum instituendum supponit, eiusque initur.

Nume. 66. subiungit, si maiorum inualide institutus, confirmatus sit vincte in futurum, nec tamen litterae confirmationis sint expeditae, eo uiuente, postea eas expediti post mortem institutoris: quoniam gratia erat perfecta, iusque per eam erat quaesitum instituto in eo maioratu, & ablatum à successibus in eis bonis ab intestato. Multum tamen de hac doctrina dubito: quoniam gratia non censetur integrè & perfectè facta ante, fiat, principis, neque proinde ius est simpliciter quaesitum instituto, & ablatum à successibus ab intestato antea, fiat, principis; alioquin princeps non posset denegare suum, fiat, concessio eius facultatis, & approbationis, quando litterae ad ipsum afferrentur subscribende; cum tamen posset, si de sola facultate ante maiorum institutionem ageretur, vt ipsemet Molina affirmat, longèque difficilius sit, concedere facultatem & approbationem post maiorum indebitè institutum, vt nihilominus ualeat, quam concedere solam facultatem ad illum instituendum, antequam sit institutus: cum ergo ante subscriptionem principis, ipsiusque, fiat, non sit ius quaesitum instituto in eo maioratu, neque ablatum à successibus ab intestato, morteque institutoris successores ab intestato comparere integrè ius ad ea bona si ipsi ante non fuit sublatum; consequens profecto est, vt in ipsorum iudicium litterae non possint post mortem institutoris valide expediti.

Vtrum autem institutio maiorum, facta quidem ab eo qui habebat facultatem regiam ad eum instituendum, tamen ignorante tunc, se habere eam facultatem, valida sit. Molina ubi supra nume. 67. negat.

neganter respondet cum Bald. Barr. & alijs. Præfer-
tum cum in regia facultate præferibi solet forma, in
qua maioratus constituitur debeat, & actus, qui ex for-
ma ab alio præscripta fieri debet, non valeat, igno-
rata ea iorua tunc. Concinet. decif. Rotæ 145. in no-
uis. Confirmatur etiam, quoniam gratia & privile-
gium antequam ad noticiam eius perveniat, cui est
concessum, regulariter ei non suffragatur, argumen-
to l. vlt. iuncta glof. ibi verb. præfatus, C. de consu-
lib. 12. Lege alia, ex quibus Molina hæc confirmat,
estque mihi probabilis ea opinio. Qui tamen, ha-
bens facultatem Regis ad institutum maioratum,
ipsum instituit, esto non exprimat, se illum insti-
tuere ex ea facultate, censetur ex illa illum instituere,
quoniam actus semper censetur factus ex eo capite,
ex quo melius est eum esse factum, quando ex varijs
capitibus potuit institui, esto id non exprimat. Ita
communis doctorum sententia, quam Molina, vbi
supra, num. 69. sequitur. Et quoniam res satis ex se
est periculosa, non plura addo.

10 Vtrum autem, si quis imperavit facultatem ad in-
stituendum maioratum, eaque non vtiatur decennio
intero à puncto concessionis, amittat eam facultatem,
ac privilegium, ita vt deinceps sine nova facultate
non possit validè instituere eum maioratū, Grego-
gor. Lopez. affirmare videtur l. 6. tit. 11. par. 6. verb.
que yo la pudiese vender. col. penult. ver. quid autem
si alicui, argumento, l. ff. de nund. que habet, si quis
facultatem obtineat ad celebrandas nundinas statu-
tis temporibus in aliquo suo territorio, quas, seclusa
ea facultate, celebrare non poterat, si illa non vtiatur
decennio intero à puncto concessionis, amittere
talem facultatem. Et multo magis argum. l. 42. tit.
18. par. 3. que vniuersum habet privilegia, ad faciendum
aliquid, quod non licebat teclulo copriuilegio,
per non vti eorum decennio intero à puncto con-
cessionis, amitti: tale autem est privilegium, seu fa-
cultas ad instituendum maioratum. Molina tamen,
vbi sup. nu. 70. contrarium affirmat. Et quamuis al-
teri etiam nitatur fundamento, quod non probat, ma-
ximè attenta dispositione, l. 42. citate: id tam ex eo
cum hoc eode autore mihi persuadere, quod sub hac
forma etiam modi facultates solent concedi *damus
facultad para que en vuestra vida, o al tiempo vuestro
muerte, podays. &c.* que concessio vsque ad vltimum
spiritum per totam vite periodum eius, cui ea facul-
tas conceditur, manifestè sese extendit.

DISPV T. 600.

Mayoratus institutio, vt sit valida, num scri-
pturam requirat. Et vtrum sine insinua-
tione, valida sit vltra summam, quæ sine
insinuatione donari potest.

SYMMARIUM.

- 1 Mayoratus institutio necesse non est, vt fiat scriptura publica, sed satis est si alius legitimis probationibus, prout fuerit qualitas institutionis, probetur. Et quid in Lusitania.
- 2 Mayoratus institutio quando fieri debet ex regia facultate, necesse est, vt ea facultas instrumento publico sit concessa, & à principe subscripta.
- 3 Mayoratus in institutione licet scriptura necessaria non sit: in promissione tamen de non meliorando alio, atque adeo de non instituendo in illo maioratu, ut irrevocabilis sit, necessaria in hoc regno est scriptura publica.
- 4 Mayoratus institutio sufficienter in hoc regno fit, ac

- A probatur scriptura privata, vt est alij contractus.
- 5 Eadem institutio valet facta in scheda, etiam non subscripta, modo in alia scriptura publica remissio fiat ad illam, constetque eam esse ad quam fit ea remissio.
 - 6 Mayoratus institutio, quando valide est facta, non instrumento publico, fieri expedit publicationem illius coram iudice, citatis is, quorum interest, validam non esse, ut redigatur in publicum instrumentum.
 - 7 Mayoratus institutio insinuatione non indiget.

LEX 41. Tauri, que est l. 1. tit. 7. lib. 5. nouæ col-
lectæ. suadere videtur, ad maioratus institutio-
nem necessariam esse scripturam. Disponit
enim maioratus institutionem probari pos-
se per scripturam institutionis, & per scripturam fa-
cultatis regie ad illum instituendum (quando ad in-
stitutionem necessaria est talis facultas) modo eiu-
modi scripturæ tales sint, quæ faciunt fidem in iudi-
cio. Aut, amiffis scripturis, per testes, qui iuxta di-
spositionem tenoris deponant de tenore talium scri-
pturarum, iuxta ea, que disp. 448. copiosè explanata
sunt. Aut, denique, quando de scriptura, initioque
institutionis, non constat, titulo prescriptionis, mo-
do disp. 75. & 76. & disp. 596. iuncta disp. 590. expli-
cato. Cum ergo exceptio aliquorum euentuum firmet
regulam in contrarium, consequens est, vt extra
duos posteriores euentus, semper necessaria sit scri-
ptura, vt habet principis euentus, id quod vel ex eo
potest confirmari, quod maioratus in perpetuum insti-
tuatur, legesque, ac conditiones in eorum institu-
tionibus apponi soleant, quæ in perpetuum seruari
debent, quarum memoria, & obseruatio scriptura
indiget.

Dicendum tamen est cum Anto. Gom. l. 41. Tauri
num. 2. & Molina, lib. 2. de primog. cap. 8. num. 1.
quamuis maioratus institutio scriptura fieri solet,
ob rationem proximè reddidit, & propter alias; scri-
pturam tamen, neque esse de iure substantia, & for-
ma, neque necessariam esse ad probationem, sed so-
lum ad faciorem, & meliorem probationem, pos-
sequè probari quouis alio legitimo modo, quo pro-
bantur vltimæ voluntates, si ea institutio in vltima
voluntate fit effecta, vel quo probantur similes alie
dispositiones inter viuos. Excepi in Lusitania, vbi
probatio dispositionum regulariter non admittitur,
nisi per scripturam publicam, aut per confessionem
partis contraria, iuxta 3. lib. ord. tit. 45. & ea que di-
sp. 260. dicta sunt. Ratio verò huius alterationis
est, quoniam nulla est lex, que excludat alias proba-
tiones institutionis maioratus, alioquin de iure legiti-
mas pro qualitate institutionis, vt per testes, qui
præsentis fuerint, aut per confessionem partis con-
traria: lex quippe 41. Tauri, licet eorum trium pro-
bationum solum meminerit, vt præcipuum, atque
vt tertiam statueret, quando de titulo non constat,
neque de initio institutionis, & vt modum quo nunc
possedit, de cuius initio non extat memoria, probari
debebat, reliquas tamen legitimas probationes non
excludit.

Vt autem cum Berouio, & alijs, affirmat
Molina, vbi supra, nu. 3. & Aluar. Valad. de iur. em-
phyt. quest. 7. num. 18. quamuis lex statuat modos
aliquos, quibus probari aliquid possit, aut debeat,
non proinde censetur modos alios legitimis proba-
tionis excludere, ac proinde, ad alios excludendos,
necesse est, vt addat, reliquos excludi, aut non ad-
mitti: præsertim cum probationes sint fauorabiles,
ac proinde extendende, & amplectende omnes iur-
ris dispositione pronunciatæ legitimæ: lex verò 41.
Tauri non excludit alias legitimas probationes, vt
constat illam expendenti. Quare cessat argumen-
tum ex ea lege. Confirmatio verò solum probat
vtile

vile ac congruum esse, vt semper scriptura publica
conferatur.

2 Quando autem maioratus ex regia facultate insti-
tuatur, tunc, vt valida sit ea facultas, atque adeo insti-
tutio maioratus ex illa facultate, necesse est, vt redac-
ta sit ea facultas in scriptis publico instrumento à
Rege subsignato propter ea, quæ de disputatione præ-
cedente dicta sunt: id quod, tanquam communiter
receptum, affirmat Molina, vbi supra, nu. 7. In alijs
autem gratis, licet, vt fidem faciant in foro extero-
ri ad id, ad quod sunt concessæ, necesse sit vt sint redac-
tæ in publicum instrumentum, vt tamen proben-
tur concessæ, ad effectum, vt successor in regno con-
cedat, vt in publicum instrumentum redigantur, nec
censentur expirasse, satis est, si per testes probentur
factæ, vt disputatione præcedente dictum ex parte est
aduersus Molinam, qui consentaneè ad suam illam
falsam opinionem loquitur.

3 Quamuis in maioratus institutione necessaria nõ
sit scriptura, siue institutus reuocabilit, siue irre-
uocabilit, in ea tamen promissione, quam paren-
tes faciunt de non meliorandis aliquibus filijs, atque
adeo de non instituendo maioratu in aliquo eorum,
necessaria est scriptura publica in hoc Castellæ Re-
gno, iuxta l. 22. Tauri, que est l. 6. tit. 6. lib. 5. nouæ
collectæ. vt ea promissio reuocari non possit, vt eadè
lege habetur, atque cum Tello Fernandez, affirmat
Molina, vbi sup. nu. 15. neque sufficit scriptura pri-
uata, aut quoduis aliud genus probationis.

4 Ex dictis Molina, vbi supra, num. 10. colligitur
maioratus institui posse scriptura priuata, si institutio-
ris manu signata sit, testibusque comprobata. Si en-
im institutio maioratus solis testibus comprobati
potest, longè magis poterit comprobari scriptura pri-
uata testibus sufficientibus in ea adhibitis, ab eisque
comprobata, aut quando institutor recognoscat, ac
constitatur à se contractam, id quod colligitur ex l.
41. Tauri, illis verbis, *stendo tales las dichas scriptu-
ras, que hagan fe:* cuiusmodi siquidem scriptura, sic
comprobata, fidem facit in iudicio, vt colligitur ex
l. contractus, C. de fide inst. ex cap. 2. eod. tit. & ex l.
114. & l. 119. tit. 8. par. 3.

5 Colligit præterea, num. 11. validam esse insti-
tutionem maioratus factam in scheda, etiam si illa non
sit subscripta ab institutore, neque in ea sit appositus
dies, mensis, & annus, in quo sit contracta, neque alia
solemnitas, & etiam si institutio fit instituendo hære-
dem in eo maioratu cum, qui ad illum primò voca-
tur, & qui in ea scheda nominatur: modo tamen
institutor in alia scriptura authentica se remittat ad
institutionem maioratus, & formam in ea scheda
prescriptam, & modo absque dubio constat, eam
esse schedulam, ad quam institutor se remittit in illa
alia scriptura authentica. Consentient doctrina Bar-
tol. & multorum aliorum, quam ibidem Molina re-
fert, & que à nobis disputat. 127. ea de re dicta sunt.
Quæ autem solemnitas de iure huius regni, & Lusi-
taniæ, necessaria sit, vt validum sit testamentum, siue
in scriptis, siue nuncupatum, & vt validus sit codi-
cillus, atque adeo, vt valida sit institutio maioratus in
eis facta; & num. de iure huius Regni Castellæ
sublata hodie fit differentia inter codicillum, & tes-
tamentum, de qua res disputat copiosè Molina, vbi
sup. nu. 23. dictum à nobis est disp. 125. & sequen-
tibus, vsque ad 131.

Admonet optimè Molina, vbi sup. nu. 9. quando
maioratus validè, iuxta hæcenus dicta, esse institu-
tus, tunc fieri debere publicationem eius institutionis cor-
am iudice ad petitionem eius, vel eorū, cuius interest,
validam eam esse, & citatis omnibus, quibus interest,
validam non esse, & de iure seruata forma, de qua
in calce, disp. 126. dictum est, vt competo ea ratio-

ne validam esse, reque ita à iudice pronunciatæ, pu-
blica autoritate confirmatur ea de re publico instru-
mentum, vt in posterum sciatur, quid in successione
in eo maioratu seruandum sit, & ne substantia eius
institutionis memoria fragilitate pereire possit, iuxta
l. 2. & communem doctorum sententiam ibi, C. de
testam. Hæc de primo eorum, quæ in titulo huius
disputationis propostia sunt.

Secundum verò copiosè examinauimus disp. 127. ostendimusque insinuatione non indigere.

DISPV T. 601.

Vxor vtrum sine facultate viri possit maio-
raturum instituere.

SYMMARIUM.

- 1 Qui vltima voluntate, aut contractu, disponere possunt de suis bonis, sine alterius facultate, aut ex facultate alterius instituere possunt similiter maioratum. Ceteri instituere illum non possunt.
- 2 Vxor sine viri facultate instituere potest maioratum, ac meliorationem vltima voluntate, que non fit donatio causa mortis. Donatione verò causa mortis, aut contractu inter viuos, instituere valide non potest maioratum, nec meliorationem, nisi ex facultate viri, aut iudicis, viro absente, aut irrationabiliter facultatem non concedente.
- 3 Mayoratus, aut meliorationis, reuocatio facta ab vxore sine viri facultate vltima voluntate, que non fit donatio causa mortis, invalida est. Secus si sine viri facultate facta sit donatione causa mortis, aut contractu inter viuos, nisi accedat iudicis facultas ab viri absentiam, aut quod irrationabiliter præbere non velit facultatem.

Dicendum deinde est, qui instituere possunt maioratum. Atque ex dictis dispu-
tationibus, constat, quando, & quomodo possit quis
maioratum instituere de suis bonis, tam sine regia fa-
cultate, quam ex facultate regis, modo bona habeat,
vnde fiat; neque est id, quod hoc loco intendimus
disputare. Sed, posito quod habeat ea bona, atque id
ex eis capitibus possit alioquin facere, quibus aliun-
de impediatur, ne id validè efficiat. Atque in gene-
re dicendum est, qui disponente de suis bonis per vlti-
mam voluntatem possunt, posse per vltimam volun-
tatem instituere maioratum: qui verò disponente
de eis non possunt per vltimam voluntatem; neque
per vltimam voluntatē possunt de eis instituere maio-
raturum, aut meliorare: qui autem de suis bonis per
vltimam voluntatem disponent non possunt, à disp.
136. explanatum est. Item dicendum est eos, qui per
contractum possunt disponente de suis bonis, posse
contractu instituere maioratum, aut meliorare: qui
verò validè non possunt celebrare contractum, aut
non nisi ex facultate alterius, similiter neque contra-
ctu possunt instituere maioratum, aut meliorare: dispu-
tatione autem 261. & alijs in progressu materie de
contractibus, explanatum est, qui contractus celebra-
re non possunt; aut non sine alterius facultate. Nunc
verò ad maiore perspicuam rem, de qua agimus,
aliqua in particulari examinanda sunt.

Quod ad vxorem attinet, cum illa prohibita non
sit disponente de suis bonis per vltimam voluntatem,
absque viri facultate, excepta donatione causa mor-
tis, vt itatim subiiciemus, vtrique instituere potest
validè per vltimam voluntatem testamentum, aut codi-
cillum, maioratum absque viri facultate, vt ex
se est satis perspicuum, & affirmat Molina, lib. 2. de
primog.

primog. cap. 9. nume. 3. Cum vero de iure huius regni, atque Lusitania, celebrare non possit contractus absque viri facultate, vel iudicis, absente viro, aut viro reuente eam concedere, quando recta ratio postulat, vt eam concedat, vt copiose offendimus dispu. 343. iuxta l. 55. Tauri, iunctis 54. antecedente, & tribus sequentibus, quæ hodie sunt, l. 2. iunctis prima, & tribus sequentibus, tit. 3. lib. 5. noue collect. vtique sine eadem viri facultate non poterit validè instituire maioratum, aut meliorare, contractu; fecus autem ex viri facultate. Atque disputatione citata offendimus, quando tacite censetur eam à viro habere. Habet autem id verum, etiam si talis institutio, aut melioratio, fieret contractu reuocabili; imò etiam si fieret donatione causa mortis; eò quod donatio causa mortis plus, quoad sui initium, habeat rationem contractus, quam vltimæ voluntatis; qua de causa indiget facultate viri talis contractus initio necessaria. Hæc omnia affirmat Molina, num. 3. citato. Vltimum verò offendimus dispu. 288. cum communi doctorum sententia, quam referunt, ac sequuntur idem Molina, capit. 9. citato, num. 4. Couar. in rubr. de testam. par. 3. num. 12. Anton. Gomez. 2. tom. var. resolut. capit. 4. nume. 16. §. quarto inferitur, & Gutier. de iuramen. confir. cap. 13. num. 4. 7. 8. & 9. nec probamus contrariam Nauarii sententiam, 3. lib. confil. tit. 14. de donationibus, confil. 3. Ex dictis rectè inferit Molina, vbi supra, nume. 5. inualidam esse reuocationem maioratus ritè instituti, si ea reuocatio fiat à muliere ex contractu sine viri facultate; fecus autem si ea reuocatio absque viri facultate fiat in vltima voluntate, quæ non sit donatio causa mortis.

DISPV. 602.

Vsu rationis carens, mutus, minor, & prodigus, num maioratum instituire valeant.

SVMMARIVM.

1. Maioratum constituere non potest carens usu rationis, neque tutor, aut curator, loco illius. Tamen si curator obtinere possit confirmationem à principe facti ante amentiam. In lucido verò interuallo institutus maioratus potest.
2. Maioratum quouisque mutus (etiam morbo) instituire non possit. Et quando possit.
3. Maioratum quouisque minor instituire non possit, aut possit; & quouisque necesse sit interueniat curatoris autoritas, ac iudicis decretum.
4. Maioratum quouisque instituire non possit prodigus, aut possit accedente autoritate curatoris, ac iudicis decreto. Et quando facultas principis esset necessaria, exprimens dum esset principis, eam peti, vt prodigus talem maioratum instituat.

Cum maioratum instituire, siue vltima voluntate, siue contractu, actus sit humanus, ac deliberatus, facile constat, vniuersum eum, qui vsu rationis caret, interim dum eum caret, instituire non posse validè maioratum; sicut neque testari validè potest, vt dispu. 136. ostensum est, neque celebrare contractum, vt dispu. 261. visum est. In lucido tamen interuallo, sicut testari, & contractum celebrare validè potest, vt dispu. 136. dictum est, vbi etiam adiecitimus, quando, anteceden te amentia, præsumendum sit, aut non sit, vltimam voluntatem, aut contractum in lucido interuallo facta esse; sic instituire tunc potest validè maioratum. Consentit, præter illa, quæ dispu. 136. citata dicta

A sunt, communis doctorum sententia, quam Molina lib. 2. de primog. c. 9. nu. 27. refert ac sequitur. Tutor autem, aut curator, carens vsu rationis, sicut testari loco, & nomine illius non potest, eò quod id ad liberam omnino dispositionem de eius bonis, & ad quasi donationem pertinet, que tutoribus, & curatoribus denegata sunt: ita neque nomine illius instituire potest maioratum de eisdem bonis. Et quæuis is tutor, aut curator, celebrare possit contractus alios nomine capiti, quos expedire iudicauerit, donare tamen nomine, ac loco illius non potest, nisi precisi, que secundum, atque inurbanum esset non fieri nomine illius, vt dispu. 224. §. porro, & dispu. 227. ostensum est: eaque ratione, cum instituire maioratum contractu, ad liberam dispositionem de bonis careris vsu rationis, & ad largam quasi donationem de illis spectet, tutoribus, & curatoribus id efficere loco, ac nomine careris vsu rationis denegatum est. Consentit Molina, vbi sup. nu. 3. Qui addit, quando aliquis, dum sanæ erat mentis, consumulit maioratum rationabiliter, attamen sine regia facultate, cui tamen institutio regia indigeret facultate, posse curatorem petere, & obtinere à principe confirmationem illius, ante mortem talis institutoris. Cui doctri næ consentiunt, que in calce dispu. 58. dicta sunt: neque video, qua iusta ratione Molina, nu. 3. iuratio trepidè hæc de re loquatur.

Si à natiuitate sit aliquis furus & mutus, aut morbo mutus sit effectus, neque scribere sciat, condere non potest testamentum, nisi fit miles, aut illud condat ad pias causas: alias verò vltimas voluntates, & contractus celebrare potest, vt dispu. 136. ostensum est. Inde verò facile constat, quousque maioratum, vel vltima voluntate, vel contractu, instituire possit, & quouisque testamento, hæredis institutione, illum instituire non possit.

Minor, si impubes sit, hoc est, ante quatuordecimum annum expletum, & femina ante duodecimum, vt testari validè non potest, etiam cum tutoris autoritate, vt dispu. 136. ostensum est: ita neque testamento, aut codicillo, instituire validè potest maioratum, etiam de tutoris autoritate. Neque tutor, loco ac nomine minoris, potest id validè efficere propter ea, que de tutore, & curatore careris vsu rationis paulò antea dicta sunt, quæ expressus definit in iure funt de tutore, & curatore minoris, etiam quado iam minor ad vsu rationis deuenit, quam de alijs rationis vsu carentibus. Minor verò pubes factus, sicut testari potest de suis bonis, etiam sine autoritate curatoris, & sine iudicis decreto, vt constat, quia prohibitis nõ reperitur id efficere, & quoniam colligitur aperte ex l. Aurelio, §. Caius, & affirmat gloss. l. ibi. ff. de liber. leg. & ex alijs iuribus, communique doctorum sententia, quæ omnia Molina, vbi sup. nu. 7. refert ac sequitur: ita testamento, aut codicillo, validè potest instituire maioratum sine curatoris autoritate, & sine iudicis decreto.

Via autem contractus dicendum est. Minorem, si in fans sit aut infantia proximus, quem admodum nullum potest celebrare contractum validè, etiam de tutoris autoritate, & iudicis decreto, vt dispu. 224. est comprobatum: ita neque posse validè instituire maioratum contractu aliquo, etiam si ad id accedat tutoris autoritas, & iudicis decretum. Sed neque tutor nomine illius potest eum instituire, esse nomine illius possit celebrare alios contractus minori vsus: quoniam institutio maioratus ad liberam dispositionem de bonis minoris, & ad largam quasi donationem de eisdem bonis spectat: quæ tutoribus, & curato ribus, vt dictum est, sunt denegata. Si verò minor sit iam pubes, aut pubertati proximus, quem admodum ex autoritate tutoris, aut curatoris, (vel etiam sine autoritate curatoris, si pubes factus eo careat,

aut veniam ætatis obtinuit) potest validè celebrare contractus, accedente iudicis decreto, si res, de qua disponitur, sit immobilis, aut mobilis pretiosa, quæ seruando seruati possit; fecus autem, si non accedat autoritas tutoris, aut curatoris, ac iudicis decretum, vt dispu. 224. comprobatum est: ita, accedente eadem tutoris, aut curatoris autoritate, & iudicis decreto, validè potest eò contractu instituire maioratum; fecus aut si non accedat, idque eò contractus, in quo maioratus instituitur, sit reuocabilis, imò et si donatio causa mortis: nisi n. donatio causa mortis facta sit à minore eù autoritate tutoris, aut curatoris, & eù iudicis decreto, in ijs, circa quæ iudicis decretum est necessarium, aut nisi facta sit testamento, aut codicillo, vel confirmata sit iuramento talis minoris, inualida est ea donatio. Quin in Lusitania, nisi ex Regis facultate id iuramentum adhibeat, crit inualidum, si iuramento confirmetur, vt de donatione causa mortis hæc omnia in calce dispu. 288. comprobata sunt. Acque in his omnibus, quæ de institutione maioratus facta à minore dicta sunt, consentit Molina vbi sup. à nu. 6.

Quod ad eum prodigum attinet, cui administratio suorum bonorum esse interdita, sicut ille disponere non potest de suis bonis testamento, aut codicillo, etiam si curatoris ipsius accedat autoritas, vt dispu. 167. est ostensum: ita neque testamento, aut codicillo, potest validè instituire maioratum. Sed neque curator illius, nomine eiusdem, potest validè eù instituire, propter ea, quæ de curatore minoris, & ea reus vsu rationis dicta sunt. Ceterum, sicut prodigus autoritate rei curatoris, & interueniente iudicis decreto circa immobilia, & circa ea mobilia pretiosa, quæ seruando seruati possunt, potest celebrare quemcumque contractum, vt dispu. 224. iuncta dispu. 220. dictum est: ita accedente eadem autoritate curatoris, aut etiam iudicis decreto, potest validè instituire maioratum ex contractu, etiam donatione causa mortis. Quod si ad institutionem necessaria etiam esset principis facultas, necesse foret esse principis amentiam, cui talem facultatem concedit, prodigum esse, cui ad ministratio suorum bonorum esse interdita: alioquin ea facultas esset superflua, ac nullas; quando quidem manifestata non fuit principis circumspecta, quæ valde eum retardare posset à tali facultate concedenda. In his consentit Molina vbi supra à num. 3.

DISPV. 603.

Filius familias vtrum maioratum instituire possit.

SVMMARIVM.

1. Maioratum quouisque filius familias vltima voluntate instituire possit, aut non possit.
2. Vsi fructus ad patrem in bonis filius familias attinent, esto si filius de reuocis suorum bonorum vltima voluntate instituat maioratum, ac moriatur; perseverat is vsufructus apud patrem toto tempore vitæ sue.
3. Maioratum quouisque contractu, etiam donatione causa mortis, possit filius familias instituire, aut non possit.

Filius familias, si impubes sit, quem admodum, etiam si bonis castrensibus, aut quali castrensibus testari non potest, ita neque testamento, aut codicillo potest validè instituire maioratum. Si verò pubes sit, quem admodum de tertio suorum bonorum castrensiu, aut quasi castrensiu (in quibus bonis cõputa in clerico, non soluitur

bona, quæ post ordines sacros, aut beneficium obtinè tum, acquirunt, sed etiam patrimoniu, ad cuius titulum ordinatus est) libere testari potest (nam in re liquis duabus partibus eorù bonorum parentes succedunt) vt hæc omnia dispu. 138. explanata sunt: si de eodem tertio validè testamento, aut codicillo, instituire potest maioratum. De bonis verò aduentitijs, quamuis de iure communi, & in Lusitania nequ de consensu patris (nisi ad pias causas de consensu patris) testari possit, de iure tamè huius regni validè de tertio eorù bonorum potest testari, vt dispu. 138. citata hæc oia ostensa sunt: idcirco, quauis in Lusitania de eodè tertio instituire non possit maioratum, in hæc tamen regno validè de eodè tertio, sine vilo patris consensu, instituire eù potest testamento, aut codicillo.

Consentit in his Molina lib. 1. de primog. c. 9. nu. 12. Instituit verò maioratum de eodè tertio bonorum aduentitiuorù, in quibus pater habet vsufructum, aut de maioris eorum bonorum quantitate ex regia facultate, dubiu est, vt cum vsufructus post mortem eius filij perseverare debeat eù patre, interim dum pater vixerit, ita quod sola proprietas morte eius filij de uoluntate ad vocatum ad eum maioratum, interim dum pater vixerit, & vsufructus consoldetur eum proprietate, pertinetque ad ita vocatum, solum post mortem eius patris. Fatetur, idem de eiusmodi vsufructu bonorum aduentitiuorù, de quibus libere filius familias disponere potest vltima voluntate, sicut locutus, vltimè fuisse. Disputatione enim 138. citata, & dispu. 163. cum communi doctorum sententia, quæ testari, assertur, pertinet ad patrem: quoniam ita deducitur ex principis iuris, neque contrarium reperitur expresse statutum iure huius regni, dum filiofamilias de eodem tertio bonorum disponere permittitur: tametsi dispu. 163. citata ad diderim, arguunt esse, vt statueretur, filium, etiam de eo vsufructu, posse disponere, nec pertinere ad patrem; ad idus ea ratione, quam non expressi, quod modicum quid est tertium esse solet, & quod de eo filius disponere solet pro anima sua, ad pias causas, dumque sit, filium ad id expectare debere mortem patris, & eum nõ sit dicendum, iudicandum esse, concessum illi esse disponere de eo vsufructu statim ad pias causas, non, verò, si partem eius tertij relinquitur, aut alicui extra neos sequatur iuris principia, & communem sententiam, vt roque loco citato, reiecta Ant. Gomezij sententia affirmans, eum vsufructum pertinere ad patrem. Poitea vero dispu. 132. permotus illa eadè equitate, vt dispositio de eo vsufructu statim filio concederetur pro anima sua, per epicheiam existimandum censui, eam fuisse mentem l. 6. Tauri, quæ disponere de eo tertio filiofamilias concessit, amplectens dique iudicauit sententiam Antonij Gomezij, quam duobus prioribus locis reprobaui, quæ oblitusque fui, iuxta hæc secundam sententiam, quòd illa alia priora loca aptare non verò, re attentius considerata, licet neutra sua probabilitate careat (id quod satis innuit Molina, vbi sup. nu. 24. dum propendens in communiorum sententiam, eam que amplectens addidit, quando casus contingit rem esse maturius considerandam) ego etiam in communem sententiam propendens: quoniam l. 6. Tauri, semper eodem modo est intelligenda: dum autem videretur, quod filius maioratum instituat de tertio suorum bonorum, aut de maioris quantitate ex regia facultate, pater in tempus vite suæ priuaret eo vsufructu, & tunc cedat alius vocatus ad eum maioratum, & quod l. 6. Tauri id statueret intendit.

Quod vero ad contractus attinet. Si filius familias pubes sit, & bona habeat castrensia, aut quasi castrensia, nec, sicut libera de illis dispositio ei committitur via contractus inter vivos, etiam in eodem iure patris, quin & donatione causa mortis, vt in calce dispu.

Quod vero ad contractus attinet. Si filius familias pubes sit, & bona habeat castrensia, aut quasi castrensia, nec, sicut libera de illis dispositio ei committitur via contractus inter vivos, etiam in eodem iure patris, quin & donatione causa mortis, vt in calce dispu.

Quod vero ad contractus attinet. Si filius familias pubes sit, & bona habeat castrensia, aut quasi castrensia, nec, sicut libera de illis dispositio ei committitur via contractus inter vivos, etiam in eodem iure patris, quin & donatione causa mortis, vt in calce dispu.

disput. 230. & initio disput. 237. atque disput. 267. ostensum est, si de tertio eorum bonorum valide institueretur poterit maioratum sine villo patris consensu, tum contractu inter vivos, tum etiam donatione causa mortis. Quin & de omnibus eis bonis institue re illius poterit in euentum, quod tempore mortis ipsius, nullos ascendentes, neque descendentes habeat: si enim tunc ascendentes habuerit, non poterit illos priuare duabus partibus suorum bonorum: si vero habeat descendentes legitimos, priuare similiter eos non poterit quatuor partibus suorum bonorum: tamen inter alios poterit instituire maioratum de tertio & quanto, vt supra dictum est. Quod si si filiusfamilias impubes sit, licet, neque de consensu patris, poterit disporre de eis bonis contractu inter viuos, aut vltima voluntate, vt disput. 230. & 237. citatis, ostensum est: ita neque de eodem patris consensu poterit valide instituire maioratum.

De bonis vero aduentitijs, si is filius liberam habeat eorum administrationem & vsum fructu, quoadmodum poterit abque patris consensu libere disporre contractu inter viuos de eis bonis, vt disput. 267. vltim. et, & constat ex authentico, vt liceat matri & aui, in prin. §. res autem, & cum Bar. & communi doctorum sententia affirmat Molina, vbi supra num. 16. quin & donatione causa mortis de iure huius regni, tamen no de iure communi, aut Lusitano, vt vtrunque disput. 288. comprobatum est: sic quoque de iure communi poterit contractu inter viuos, aut donatione causa mortis, valide abque patris consensu instituire maioratum no vero donatione causa mortis in Lusitania, nisi de patris consensu.

Denique de bonis, quorum administratio & vsum fructus pertinet ad patrem, quem admodum filius familiaris sine consensu patris non poterit disporre, & quoad solam proprietatem, & contractu inter viuos, vt disput. 267. ostensum est, sed neque donatione causa mortis de iure communi ac Lusitano: secus vero quoad tertium de iure huius regni, vt vtrunque disput. 288. explanatum est (de consensu vero patris, etiam si is filius viginti quinque annorum non excedat, poterit sine consensu patris, tum etiam donatione causa mortis, valide celebrare contractus, vt disput. 161. & 188. vltim. est) si quoque sine patris consensu non poterit valide instituire maioratum de tertio suorum bonorum, nisi solum in hoc regno donatione causa mortis: de patris vero consensu valide poterit illum instituire, tum contractu inter viuos, tum etiam donatione causa mortis, tam in hoc regno, quam in Lusitania. Consentit vero in his omnibus Molina vbi supra num. 16.

DISPV. 604

Religiosus num maioratum instituire possit.

MAIORATUM instituire potest religiosus valide ante nouitium, & in nouitiu, atque in nostra Societate ante professionem, aut vota coadiutorum, tum vltima voluntate, tum etiam contractu reuocabili. Maioratum instituitur irreuocabili facta in nouitiu, aut ante, intutu tamen ingrediendi religionem, est nulla, etiam si iuramento confirmetur, nisi fiat duobus mensibus ante professionem de facultate ordinarij, & sequatur professio. Quae autem ante nouitium facta adest irreuocabili non animo ingrediendi religionem, firma adest.

MAIORATUM si valide instituitur religiosus, & fructus illius ad ipsum spectare debeant toto tempore vitae suae, nisi religionem ingredere, neque aliud dispossuit ante professionem, pertinet vsum fructus toto tempore vitae ipsius ad monasterium succedens in bonis suis religiosi, & per mortem ipsius regreditur ad successorem in maioratu. In religione vero non succedite in bonis suis religiosi, emissa professione, & in nostra Societate etiam emissa votis coadiutorum, pertinet ad successorem in maioratu.

MAIORATUM instituire non potest religiosus post suam professionem, atque in nostra Societate post uota coadiutorum. Excepi nisi reliquerit filios, & in hoc regno professus sit non facta partitione bonorum inter illos: nam tunc instituire potest in uno descendentiu maioratum de tertio.

RELIGIOSUS facultatem testandi a Summo Pontifice habens, regulariter non potest valide instituire maioratum. Et num licet possit eum instituire, etiam si ad id se extendat talis facultas.

MAIORATUM instituire possunt commendatarij Hispaniarum, qui non sunt ordinis Diui Ioannis. Et facilius Diui Ioannis commendatarij potest concedi facultas a Summo Pontifice licite instituenti maioratum, quam alijs religiosi.

VM disput. 26. ostensum est, testamentum religiosi factum, tam ante nouitium, quam in ipso nouitiu, validum esse, nec postea annullari professione, nisi quando religiosus, post illum factum, se obtrullit religioni, dicendo, se, & omnia sua bona religioni offerre; per quae verba intelligitur reuocare quancunque antecessorem suam vltimam voluntatem causa bona sua, eaq; applicare monasterio: cum item ibidem ostensum sit, Concilium Tridentinum nihil innovasse circa vltimas voluntates factas ante nouitium, aut in ipso nouitiu, consequens profecto est, vt maioratum institutio facta per quancunque vltimam voluntatem a religioso ante nouitium, aut tempore nouitijs, valida sit; & vt professiones, aut etiam emissione votorum coadiutorum in nostra Societate, confirmetur, atque irreuocabilis fiat.

IDEM est dicendum de institutione maioratus facta ante nouitium, vel tempore nouitijs, contractu inter viuos, ceterum reuocabili. Cum enim talis contractus, vt pote reuocabilis ad nutum ante professionem, aut ante uota coadiutorum, in nostra Societate, non plus habeat rationem renunciationis bonorum, quam vltima voluntas, neque vllam inducat obligationem in disponente, sicut neque vltima voluntas vllam obligationem in illum inducit; vtique nihil circa eam maioratum institutionem innovauit Concilium Tridentinum, inuvalidam eam reddendo, vt ex dictis disput. 139. citata facile liquet, ac proinde confirmabitur, reddeaturque irreuocabilis, professione, aut emissione votorum coadiutorum in nostra Societate.

INSTITUTIO vero maioratus irreuocabili facta contractu aliquo, vel tempore nouitijs, vel ante nouitium, intutu tamen ingrediendi religionem, etiam si iuramento esset confirmata, nulla proculdubio effect post definitionem Concilij Tridentini disput. 139. restatam: quoniam vere effect renunciatio eorum bonorum intutu religionis. Excepi, nisi fieret de consensu ordinarij duobus mensibus ante professionem, & sequeretur professio, vt disputatio citata ex Concilio Tridentino est dictum. Ea vero institutio irreuocabilis maioratus, quae ante ingressum in nouitium facta fuisset abque villo intutu religionem ingrediendi, valida proculdubio effect, neque ingressu redderetur nulla, siue ingrediens postea proficetur, siue non, sed egredietur religionem, vt satis constat ex ijs, quae

que disput. 139. dicta sunt: quo in loco iacta sunt fundamenta ad haec omnia, & quae de causa non pluribus esse confitimo. Molina lib. 2. de primog. c. 9. a num. 38. his de rebus late disputat: tamen de dispositione Concilij Tridentini non meminit, remque disputet, nulla ratione habita de ea definitione, atque de irritatione, tam renunciationis factae a nouitio de suis bonis, quam obligationis circa ea bona, quam eo tempore super se inducat.

ILLUD est obseruandum, si religiosus ante professionem instituit valide maioratum, vel in seculo, vel in nouitiu, si ita illud instituit, vt (non spectato ipsum esse religiosum) fructus illius non pertineret ad vocatos ad illum, nisi post mortem suam naturalem, tunc, si proficetur religionem, quae ius habet ad bona suorum religiosorum, neque aliquid expressit ac disposuit ante suam professionem, vsum fructus eorum bonorum pertinet ad monasterium, toto tempore, quo ipse viuere, & post mortem suam naturalem spectat ad vocatum ad eum maioratum. Si vero proficetur religionem, quae ius non habet ad bona suorum religiosorum, aut in nostra Societate vota emit tar coadiutorum, continuo vsum fructus pertinet ad vocatum ad eum maioratum. Haec facile patent ex dictis disput. 140. praefertim §. quin & bona.

POST professionem religiosus, & in nostra Societate post vota coadiutorum, instituire non potest maioratum, neque ex vltima voluntate, neque contractu: quoniam nullam iam habet dispositionem antecedentium suorum bonorum, neque velle, aut nolere. Excipitur pater, aut mater, qui liberos reliquit, & religionem est professus non facta partitione bonorum inter filios: nam, iuxta authenticam si qua mulier. C. de sacrosanct. Eccles. & authenticam nunc autem. C. de Episcopo. & cler. hodie in hoc regno melioratione facere poterit de tertio, aut in futuro maioratum de illo in aliquo descendentiu, vt disput. 147. dictum est: de qua disputat copiose Molina, vbi supra num. 54.

IN caecis eisdem disput. 147. dictum est, quousque aliquibus religionis professis beneficijs, vel in seculo degentibus, vel etiam alijs, concedi a Summo Pontifice aliquando solent facultas testandi, aut disponendi de aliquibus bonis: & cum ea facultas, nisi aliud exprimat, intelligi no debeat nisi ad pias causas, vt ibidem dictum est, instituire ex eis bonis non poterunt maioratum. Quod si aliquando facultas ad id se extendat, vt, si enim in situat, factum teneat, videat religiosus, qui eum instituit, quo sine, qui cu ipsius professione, atque statu consentiat, illum instituat, & de quibus bonis, vnde deriuatis, & qua ratio ne acquiritis, eum instituat.

EADem disputatione aduersus Nauarrum ostendimus, commendatarios milites Hispaniarum, exceptis ordinis Diui Ioannis, posse testari, & maioratus instituire, etiam de rebus suis, & commendatarum: neque est cur illa hoc loco repetamus, illud admodum est, facilius militibus commendatarijs ordinis Diui Ioannis, pro rebus bene gestis in bello, Pontifice facultatem testandi de aliquibus bonis, aut instituenti de illis maioratum, quam alijs religiosi, qui milites non sunt: quoniam id non adeo de decet modum religionis ipsorum, vt de decet modum & statum ceterorum religiosorum: & quonia id incitamento esse potest ceteris eisdem religionis, quorum professio est armis Ecclesiam defendere & propagare id accurate non est institutus, atque strenuus in bonum exercendi.

DISPV. 605.

Damnati ad mortem naturalem, & alij ferri in poena, an instituire possint maioratum.

DAMPNATI ad mortem naturalem, & alij ferri in poena, an instituire possint maioratum. DAMNATI ad mortem naturalem, & alij ferri in poena, an instituire possint maioratum. DAMNATI ad mortem naturalem, & alij ferri in poena, an instituire possint maioratum.

DAMPNATI ad mortem naturalem, & alij ferri in poena, an instituire possint maioratum. DAMNATI ad mortem naturalem, & alij ferri in poena, an instituire possint maioratum.

PRATER illa, quae disput. 9. & disput. 481. de eiusmodi iuris poena copiose dicta sunt, quibus addenda sunt, quae sequuntur, obseruanda. Pro decisione huius quaestiois cu Molina lib. 2. de primog. c. 10. nu. 60. est, de iure antiquo dige storu, vt constat ex l. 1. ff. de bo. damn. iuncta capitulo in prin. ff. de penis, & ex varijs alijs iuris, danti naros oes ad mortem naturalem, aut civilem, eo ipso, in consequentia amittere omnia sua bonafisco, inha bilesq; omnino fuisse ad testandi, aut disponendi de eis quoquo modo. Postea vero, eam penam consuetudinis omnium bonorum ita datorum, paulatim fuisse remissam, ac tandem in authenticum vt nulli iudicium. §. vlt. & in authentica bona datorum. C. de bon. vlt. & l. 5. ti. 3. p. 7. statutu fuisse, vt si ita datus haberet descendentes, aut ascendentes (vel et collaterales vique ad tertium gradum, vt autem bona datorum addit) ea bona non spectarent ad fisci, sed ad eiusmodi consanguineos proximiores in gradu, aequaliter inter eos diuidenda iuxta l. si de portatu, & l. vlt. C. de bonis profici. Quare his consanguineis non accipiebant tunc ea bona a datato, sed legis beneficio, modo explicato, inter ipsos diuidenda. Vt vero notant Bar. & cois doctorum sententia, quam referunt ac sequitur Molina nu. 69. citato, & Grego Lopez. l. citata gl. vlt. & habetur expressis eadem. l. 5. quod, iuxta dispositionem authenticam, quae citata sunt, bona datorum deueniant eo modo ad consanguineos damnati, & non pertineant ad fisci, solum habeat locum, quando in consequentiam damnationis ad mortem naturalem, aut civilem, ea bona ex prescripto. l. 1. ff. de bonis datorum, & aliorum similibus iurium, at tunc et debebant ad fisci, non vero quando leges expressis statuerunt, vt pro delicto aliquo bona omnia, aut pars bonorum delinquentis, eo delicto consentient: tunc enim, est descendentes, aut ascendentes habeat, ea bona pertinent ad fisci, & non ad consanguineos delinquentis.

Obseruandum deinde est, quomodo haec ita dispositio sit de iure communi, vt tamen disput. 9. citata dictu est l. 4. Tauri, quae est l. 3. ti. 4. lib. 5. noue collect. in hunc modu fuisse statutum. Mandamus que el condenado por delito a muerte civil, o natural, que da hazer testamento, o codicilo, o otra qualquier vltima voluntad, o dar poder a otro que la haga por el, como sino fuisse condenado, el qual condenado, y si commissario, y si no fuisse de sus bienes, salvo de los que por el tal delicto fueren confiscados, o se oviere de confiscar, o aplicar a nuestra camara, o a otra persona alguna. Idem dispositio tunc antea fuerat, l. si de illas mandas. lib. 3. fori. G 2 His

His ita explicatis, controuertunt doctores Hispanum hodie post 1.4. Tauri, & 1.4. fori, possit damnatus morte ciuili, aut naturali, de tertio & quinto suorum bonorum meliorare, quem descendendum uoluerit, aut instituerit maioratum, perinde ac si damnatus non esset: sicut de suis bonis testamento, codicillo, aut quouis alia uoluntate, restari potest, ac si damnatus non esset, ut aperte sonat 1.4. Tauri relata. Rodericus Suarez. l. quoniam in prioribus, quem sequitur est Couar. in rubr. de test. part. 3. numero 27. in priori editione, negat: quoniam arbitratr adnuc sanguineos non accipere à damnato ipso, sed ex dispositione legum; neque iuxta. 1.4. Tauri, posse damnatum relinquere ea bona suis sanguineis, nisi æqualiter ea diuidendo inter proximos in gradu.

Contrarium uero est proculdubio, affirmandum cum Greg. Lopez. glossa uiltima citata, Tello Fernã dez. l.4. Tauri num. 17. Molina ubi supra. nu. 69. & cum Couar. in Casatangustana editione nu. 27. citato, qui relatis Gregorio Lopez, & Tello Fernã dez, eorum opinionis postea adhaerit. Perpicue enim, l.4. Tauri liberam de suis bonis damnato ad mortem ciuilem, aut naturalem relinquere dispositionem, non secus ac si damnatus non esset. Quod si adstrictum illum reliquisset ad diuidendum æqualiter sua bona inter proximiores in gradu, nihil profecto ita damnato concessisset: cum, si ab intestato moreretur, similiter ea bona essent inter suos sanguineos diuidenda.

In Lusitania uero, quia, ut disput. 9. & disp. 48 r. vi sum est, solum permittitur damnato ad mortem naturalem testari de re tertio ad quædam opera pia ibi commemorata; utque de eo tertio, neque meliorare quæquam descendendum, neque facere alia legata, neque instituerit maioratum poterit. Secus autem de damnatis ad mortem ciuilem, ut disputationibus citatis dictum est.

Quoad reliquos autem, quos in progressu huius de iustitia materia hæcenus explicauimus, uel in sequentibus dicemus, testari non posse, aut disponere de suis bonis, similiter dicendum est, non posse de eisdem bonis eodem modo instituerit maioratum.

DISPVT. 606.

Ex quibus bonis maioratus institui possit. Et num institutio illius ex omnibus bonis sit ualida. Et utrum ab Ecclesiasticis de suis bonis institui possit.

S Y M M A R I V M.

- 1 Maioratus ut in eis instituitur quamuis aptores sint res omnino perpetuae, institui tamen potest, non solum in censibus redimibilibus, sed etiam in pecunia & alijs rebus, ut ex illis emanant res perpetuae. Inferioriam maioratum uolent res mobiles aliquas, ut nunquam alienentur.
2 Maioratus institutio ex omnibus bonis, an sit ualida.
3 Maioratus an ualide, ac licite ab ecclesiasticis institui de suis bonis possit.

Diximus, qui instituerit possint maioratum. Nunc dicendum est, ex quibus bonis ualeat institui. Vnde constabit, si quid aliud dicendum erat circa personas, quæ instituerit ualent, aut non ualent, maioratum. Cum Hispani maioratus ex sui prima institutione, atque adeo ex sui natura, quam ex institutione, primaque origine, sortiti sunt, perpetui sint, faci-

se liquet, sola immobilia bona, aut quæ cum immobilibus computantur, idonea simpliciter esse, ex quibus Hispani maioratus instituantur. Id quod multo magis locum habet in eis, quàm in feudo, aut emphyteusi, si ad solam perpetuitatem attendas, quæ longè maior est in his maioratibus, quàm in feudo, aut emphyteusi. Ex alio autem capite, quod scilicet dominium rei feudalis, aut emphyteuticæ, diuidi debet inter dominum principalem, seu proprietarium, & uasallum, aut emphyteutam, ita uidebitur, quod dominium solum uelle atineat ad uasallum, aut emphyteutam, & directum maneat apud dominum principalem, plus exigunt feudum, aut emphyteusis, quàm maioratus, ut solum constituatur in rebus immobilibus, aut quæ cum immobilibus computantur, ut de feudo est definitum, cap. 1. §. ut. de feud. cog. lmo, quia non solum dominium diuiditur eo modo inter emphyteutam & proprietarium, sed etiã origo emphyteusis fuit, ut res traderetur emphyteuta ad culturam & meliorationem, quod solum habet locum in rebus immobilibus, seu solum in uero in his, quæ cum immobilibus computantur, ut sunt census, inde effectum est, ut emphyteusis inter alia differat à feudo, quod feudum etiam in rebus, quæ cum immobilibus computantur, constitui possit, ut ex §. citato liquet emphyteusis uero solum in rebus immobilibus constitui ualeat, ut disp. 447. explanatum est.

Quamuis sola res perpetua, & quæ emolumentum parere solet, simpliciter idonea esse sint, magisque accommodata, ut ex eis Hispanum maioratus constituitur, quàm res aliæ, ut tamen interdum constituitur, etiam ex rebus non omnino perpetuis, ut ex censibus redimibilibus, ea tamè lege, ut si redimantur, pretiũ seruati debeat, ut, quàm primum se obtulerit occasio, iterum ex eo emanet alius æqualis census: & ita perpetuo maioratus integer perseueret. Solet etiam maioratus aliquando institui ex pecunia, & ex alijs rebus uel in censibus redimibilibus, ea lege, ut ex eis emanentur res immobiles, aut census, etiam redimibiles, eadem lege proximè explicata. Atque, ut bene Molina lib. 2. de primog. c. 10. nu. 6. admonet, ne pretiũ censuum, qui redimuntur, à possessore maioratus, ut sæpe euenire solet, confirmatur, præcipere maioratus institutor debet, ut census cum ea clausula instituerentur, & emerentur, ut redemptio non alteri fieri posset, quàm publico depositario, aut persone per iudicem deputatæ, & ut alteri facta, esset nulla, atque ut quam primum sese offerret occasio iterum emendicentium, emeretur: hoc uero secundum, ob suum emolumentum, diligenter sit curabit, ut executioni mandetur, qui possessor tunc fuerit maioratus.

Item aliqua mobilia, quæ duratione ac perpetuitate ferè æquantur rebus immobilibus, ut sunt gemme aliqua, res aureæ, & argenteæ, arma, & his similia, inferi maioratum solent, ita ut ex eis etiam maioratus constituantur, neque ueniant possint alienari, sed in familia splendorem, & in institutoris memoriam, perpetuo in eodem maioratu conferuentur. Lege quoad hæc omnia Molinam ubi supra. à. nu. r. uique ad 8. Hæc de primo eorum, quæ proposita sunt.

Quod ad secundum atinet, quæ hoc loco dici poterat, copiosè dicta atque ex suis principijs deducta à nobis sunt disp. 280.

Quod denique atinet ad tertium, fuscè id explicatum est à disp. 142. præsertim disp. 148. dum occasione testamenti Ecclesiasticorum, late differimus de varijs ipsorum bonis, atque explanauimus, quousque de illis licitè, aut ualidè, disponere possint, tum inter uiuos, tum etiam uiltima uoluntate, & quousque ut uiuos modo ualidè, aut licitè instituerit possint maioratus.

DISPVT. 607. Maioratus an instituerit possit uxor, uel meliorare unum filiorum, ex bonis, quæ ex altero marito sibi obuenere, aut ex medietate lucrorum, si superstitibus filijs prioris mariti, transeat ad secundas nuptias.

S Y M M A R I V M.

- 1 Maioratus instituerit non potest transiens ad secundas nuptias, & filios ex priori matrimonio habens, de bonis titulo lucratio ex priori coniuge comparatis, neque de tertio, aut quinto eorum bonorum potest meliorare.
2 Neque ex regia facultate potest de eis bonis instituerit maioratum, aut meliorare, nisi expressum fuerit, ea bona ex priori coniuge fuisse comparata. Neque Rex potest eam facultatem concedere post transeat ad secundas nuptias.
3 Maioratus instituerit potest, & meliorare, ex arbris prioris matrimonij mulier, quæ ad secundas transeat nuptias.
4 Instituerit maioratum, & meliorare ex bonis super lucratu in priori matrimonio potest coniux, qui habens filios ex eodem priori matrimonio, ad secundas transeat nuptias.
5 Maioratus, & meliorationem solum potest instituerit uir de medietate lucrorum, quæ ipsum contigerit tempore dissoluti matrimonij: de medietate uero lucrorum, quæ ad uxorem attinbit, instituerit ipsa potest maioratum, aut meliorare, per testamentum, aut codicillum, sine consensu uiri: per contractum de uiri, aut iudicis consensu, aut etiam de facultate Regis, si necessaria sit.

Quod ad bona atinet, quæ uiri coniugum titulo lucratio, ex altero coniuge obueniunt, quæ si transeat ad secundas nuptias, superstitibus filijs ex tali priori matrimonio, reueretur illis debet, æqualiter inter ipsos diuidenda, iam disp. 437. diximus, cum coniugem, neque ex illis bonis, neque ex tertio, aut quinto eorum, posse maioratum instituerit, aut meliorare aliquem filiorum, aut descendendum, sed teneri illa æqualiter diuidere inter eos filios prioris matrimonij, aut relinquere uiri soli, si cum tantum ex eo matrimonio habeat.

Molina lib. 2. de primog. cap. 10. num. 61. rectè ait, esto in coniugum facultatem obtineat à Rege instituerit maioratum in uno filiorum, etiam de bonis alijs filijs debitis, nihil ad in ea facultate ex primatum, non posse ex eis bonis instituerit maioratus: quoniam in ea facultate non censetur cum prehensa ea bona, sed sola propria bona uolentis instituerit, maioratum, quæ tanquam legitime eis filijs debeantur. Ego adderem, neque Regem posse concedere eam facultatem, eo ipso, quod morte parentis defuncti, à quo ea bona titulo lucratio emanant, & transeat ad secundas nuptias, coniugis superstitis, ad quem deuenerit, comparatum est uis filijs superstitibus coniugis defuncti dispositione legum, ut ea bona æqualiter inter ipsos diuidantur.

Quod ad arbris atinet, eadem disp. 437 ostendimus, non solum si mulier ad secundas nuptias non transeat, in quo Molina ubi supra. num. 64. nobiscum conuenit, sed etiam si transeat ad secundas nuptias superstitibus filijs ex eo matrimonio, posse ex eisdem non secus, atque ex quibuscumque alijs suis bonis

meliorare, quem solum uoluerit in tertio, & quinto, & instituerit maioratum: cuius contrarium asseruit Molina ubi supra. num. 61. cum Roderico Suarez Ratio autem, cui eo loco inhihi sumus, est: quoniam arbris non deuenerit ex uiri in uxorem titulo lucratio, sed oneroso. Idem diximus de eo lecto, quod de bonis uiri in hoc regno tribuitur uixua, & quod appellant came bindal, quod quæ amittit si ad secundas transeat nuptias: enim ad secundas nuptias non transeat, perinde de illo disponit, atque de alijs suis bonis: præsertim, quia titulo oneroso, ex legitimo iure regni dispositione, illud acquirit.

Quod ad medietatem bonorum super lucratu attinet, quæ ad uxorem in hoc regno, & in Lusitania si matrimonium contractu arharum & dotis celebrabit, aut ad hæredes illius, dissoluti matrimonij spectat, sanè cum uxor uero contractu societatis eam medietatem comparauerit, esto transeat ad secundas nuptias, superstitibus filijs ex priori matrimonio, in quo eam medietatem acquisiuit, perinde de illa potest disponere, & meliorare ex tertio & quinto illius, quem descendens uoluerit, aut instituerit maioratum, atque de alijs suis bonis, ut ex dictis disput. 437. atque alijs sæpe, facile constat.

Interim uero dum matrimonium constat, quia administratio & dispositio communium lucrorum, aliquantulum liberior in hoc regno, quàm in Lusitania, marito competit, ut disp. 275. & 454. ostensum est, quamuis abique uxoris consensu, dotare possit maritus communem filiam, aut donare ad nuptias communi filio de ciuilibus lucris communibus, ita ut dimidium ad uxorem spectet, intra limites tamen legitima: in omnibus bonis uxoris tali filia, aut filio debita, & aliud dimidium spectet ad se, ut disp. 424. comprobatum est, non tamen potest disponere de quantitate medietatis lucrorum, quæ, dissoluti matrimonio, factaque computatione omnium uirteterim bonorum, computata fuerit ad uxorem spectat, res, instituendo de tertio & quinto illius medietatis maioratum, aut meliorando in eo aliquem filiorum: quia non sunt bona ipsius, sed uxoris: solum quæ pro inde id poterit facere de medietate lucrorum, quæ ad ipsam spectabit, & de reliquis alijs suis bonis, ad uxorem uero semper spectabit dispositio libera de tertio & quinto omnium uirteterim suorum bonorum, etiam de tota medietate lucrorum, quæ ad se competietur, dissoluti matrimonio, attingere, idque uel per uiltima uoluntatem, uel de consensu uiri, aut iudicis, dispositione inter uiuos, modo disp. 602. explicato, poteritque liberè de tertio & quinto, uel instituerit maioratum, uel meliorare, quem suorum descendendum uoluerit, uel aliter ad suum libitum disponere, modo quocumque legibus permisso, aut Regis facultate se obtenta. Idque nihil impediens, quod maritus abique ipsius consensu, doceat filias, aut donauerit filijs ad nuptias, & communibus lucris. Postea enim, tempore communis partitionis, tenentur eiuismodi filij, aut filia, adducere ad communem acerrum, quæ ita acceperunt: & quidem, si excedant legitimas portiones ipsi debitas in bonis patris ac matris, & in super meliorationem de tertio & quinto, quam pater de suis solis bonis potuit eis facere, & quam censetur illis eo ipso fecisse, quod eas dotes, aut donationes ad nuptias sine consensu uxoris eis fecit, reliquum tenentur restituere bonis matris, si alter de eo mater disposuit, aut disponere uelit, ut ex parte disput. 424. dictum est.

Hæc satis perspicua sunt ex le. & ex dictis locis citatis, contentique Molina ubi supra à num. 67. ubi respondet ad quædam mira huius regni, quæ ex parte refragari uidebantur, tametsi non ita diuicidè & accuratè hæc omnia explanat.